

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus De Officiis, Electionibus, Dignitatibus, Et
Beneficiis Ecclesiasticis**

Coras, Jean de

Colonia Agrippina, 1596

VD16 C 5049

Quarta pars Tractatus sequuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63394)

gna causa ecclesiæ communitio denegatur, ecclesiastici prouentus sunt meritò subtrahendi. c. pastoralis. §. fin. de appellat. gloss. Clem. fin. de poen.

29 Et si t̄ ab Episcopo moniti scortatores clerici cōcubinam non dimittunt, omnibus beneficijs priuari debent: §. necnon. de concub. pragm. & ad futura quæcunq̄e inhabiles efficiuntur. c. quæsitū. de temp. ordi. Nisi post manifestam vitæ emendationem, cum illis fuerit humaniter dispensatum. §. & nihilominus. de concub. pragm. §. 1. de pub. concub. concord. Nec ignoro, alios casus à recentioribus Petr. Rebuff. extense. in titul. de pa. possessio. num. 174. memorari, quibus clericus beneficiorum sit incapax: At ego lectorem iam expleuisse mihi videor: cum cæteri omnes, ex superioribus decidi, terminariq̄; possint: atque hæc quidem hæctenus. Valentia 17. Nouembr. 1547.

Pars quarta.

Quibus modis beneficia clericis concedantur.

Decollatione. CAP. I.

SVMMARIA.

- 1 Prouisio verbum generale.
- 2 Collatio quid.
- 3 Collatio simoniaca, nulla ipso iure.
- 4 Preces quando simoniam inducant.
- 5 Collatio sub conditione an fiat.
- 6 Collatio intra sex menses facienda.
- 7 Claustrini aclus suspecti.

8 Colla-

- 8 Collatio occultè facta, valet.
- 9 Collatio coram testibus fieri debet.
- 10 Patroni consensus in collatione necessarius.
- 11 Ordinarius collator quis.
- 12 Deuolutio ad quem fiat.
- 13 Collatio nulla an confirmetur.
- 14 Ius ad rem, & in re, quando quærat.
- 15 Institutio quid.
- 16 Inuestitura propria, & abusua.
- 17 Intrusus quis dicatur.
- 18 Signatura an ad possessionem sufficiat.
- 19 Possessio apprehenditur per signaturam.
- 20 Signatura perficit gratiam.
- 21 Gratia quando dicatur informis.
- 22 Executor quando habeat iurisdictionis exercitium.
- 23 Reg. Cancell. de non iudicando declarata.
- 24 Expositam. c. primum de elect. in Extrauag.

DE beneficio varijs, multisque modis prouideri potest, sed his præcipuè, collatione, postulatione, electione, præsentatione, nominatione, & gratia: ca. cum in illis. §. cum autem. de præben. in 6. qui omnes, vno t̄prouisionis verbo continentur, gloss. Clemen. fin. de electio. collatio t̄ autem quantum ad rem nostram pertinet, sic mea sententia finiri potest, Vt sit gratuita quædam beneficij vacantis assignatio, ab habente potestate, idoneo Clerico legitimè facta. Gratuitam imprimis eam esse oportet, hoc est sine præmio, non mercenariam, c. si quis. c. ego. i. qu. 6. non precio, precibus, c. ordinationes. i. q. i. pactio nibus, c. cum pridem. c. si. de pac. c. quàm pio. i. q. 2.

obsequijs aliaq; humana gratia factam. c. Moyfes.
 3 8. qu. 1. alioqui simonia contraheretur, qua nulla
 redditur ipso iure collatio. d. c. ordinationes. Pa-
 nor. c. cum clerici. de pact. Nisi simoniam ignora-
 ret prouisus. Felin. c. insinuatam. de Simon. Quo
 tamen casu, oportebit eum abdicare se benefi-
 cio, quamprimum simoniæ labem contractam co-
 gnouerit. c. Matthæus, c. nobis. eod. tit. Nec prædi-
 4 ctis obstat, quod dici solet preces t̄ simoniam nõ
 inducere: c. cum M. vbi Doct. de const. c. tua nos.
 de simo. ca. si motu. de præbend. in 6. hoc enim in
 precibus, ex honesto aliquo affectu procedenti-
 bus, ex merito puta promouendi, recipiendum
 est: secus si ex carnali affectu, ratione videlicet
 consanguinitatis, amicitia, aut lucri gratia. gloss.
 c. tuam. de ætat. & qualit. & in d. c. ordinationes.
 Abesseque à collatione beneficij diminutio, c. v-
 ni. §. penult. vt eccles. benefic. per reseruationem
 pensionis, aut alium modum facta: c. extirpandæ.
 §. fin. de præben. & omnis surreptio debet, vt gra-
 tuita dicatur. c. cum olim de re iudic. c. sententi-
 am. 35. quæstio. 9. Nam & indignum nimis esset &
 exemplo perniciosum per surreptionis astutiam
 ad sacerdotium promoueri. c. cum dilectus. de e-
 5 lect. Debet item fieri t̄ purè collatio, non sub cõ-
 ditione, c. 2. de elect. in 6. nec alternatiuè, vt Titio
 vel Mæuio assignetur, Archid. c. pastoralis. 7. quæ-
 stio. 1. nec copulatiuè, Felin. c. 2. colum. fin. de ap-
 pellant. hoc ideo casu, quia duos in eadem Eccle-
 sia intitulari, (vt dicunt) vetitum est. ca. sicut, se-
 ptima. quæsti. 1. illis verò, quia per conditionem
 & alternatiuam, collatoris voluntas incerta red-
 ditur & dubia, cum tamẽ oporteat, beneficij pro-
 uisionem ex puro conferentis consensu proce-
 dere,

dere, d. ca. 2. de elect. in 6. à solo Romano pontifice facta, ad tempus, ca. veniens, de fil. presby. sub conditione, d. ca. pastoralis, vbi Archi. Feli. dict. c. 2. de appel. alternatim aut coniunctim, cap. 2. de præb. in 6. Cle. si. vt lit. pend. beneficij collatio, ex suprema quam habet in beneficijs potestate, defenditur, sed & sub conditione quæ de iure inest, puta (si vacat beneficiū) ab Episcopo & quocunque ordinario, collatio fieri potest. gloss. d. c. 2. de elect. in 6. licet collationem vterque, & collator, & prouisus ignoret. Io. Mona. ca. si tibi absenti, de præben. eod. libr. Hæc enim adiectio si vacat, admonitionem in se magis, quàm conditionem habere videtur, l. muto, §. 1. ff. de tutel. & dici vulgò solet, condiciones extrinsecus venientes, id est, quæ tacitè insunt, expressas nihil operari. l. 3. ff. de leg. 1. l. aliquando, ff. de condit. & demonstr. gloss. & Panor. c. significasti. de elect. Non potest præterea beneficium, nisi vacans (quod supra declaratum extitit) & intra sex menses 6 conferri, ca. 2. de concess. præb. nisi ex causa permutationis resignatum sit, ad cuius collationem, tempus præstitutum non est. Paul. Leaza. Clem. 1. de re. permut. Sicuti nec in hospitalibus, Fred. tract. permut. qu. 29. in ordinarijs præterea Lateranense concilium loquitur. dict. c. 2. de concess. præbe. Vndè executor, qui Papæ vice fungitur, ca. sanè. de offi. deleg. ca. si. 93. dist. semestri tempore non arctatur ad conferendum. gloss. Clem. si de beneficio, de præb. & §. item circa, de collat. prag. Sed an palam collatio fieri debeat quæstionis est. Et quoniam pro ijs quæ palam fiunt, & apertè lex præsumit, l. non existimo, ff. de admin. tut. contraque actus clandestini, suspecti sunt. 7 ca. cōsuluit, de offi. deleg. gl. l. 1. C. de interd. mar.

- 8 Tutius est non in occulto † conferre beneficium, ca. quia propter, §. si. de elect. Neque enim clancularia collatio suspitione caret, ca. vn. §. i. vt ecclē. benefi. quæ licet mero iure defendatur, l. nō minorem, C. de transact. accedētibus tamen alijs adminiculis infirmari facilē potest. Panor. cap. i. de cland. despon. vbi præsertim alteri damnum irrogaretur. ca. si tantum, 6. q. 2. Qua ratione stylus curiæ Romanæ introduxit, Rot. 22. & 348. no. & vsus Gallorum comprobauit, ne in impetrantis, aut alterius præiudicium factæ sine † testibus collationes recipiantur, licet alioqui stetur omninò literis authētico sigillo annotatis, in ijs quæ ad officium sigillantis pertinent. ca. post cessio- nem, de probat. ca. 2. de offi. ord. in 6. Præter hæc
- 9 fieri debet de † patroni consensu collatio, si beneficium sit patronatum. ca. illud, de iur. patron. ca. decernimus, 16. qu. 7. Quod à doctōribus alibi plenissimè disputatum. Panor. Feli. & alij, cap. cum Bertholdus, de re iudic. loco magis idoneo, paulò infra tractabimus. Oportet deniq; & eum qui confert, & eum cui confertur, vt suprà accurate probauimus, capaces esse. Eum qui confert, scilicet conferendi potestatem habere, quia sit Papa, ca. 2. c. si à sede, de præb. in 6. Legatus, Cardinalis, ca. 1. de offi. leg. in 6. Episcopus, ca. omnes basilicæ, 16. qu. 7. aut alius ordinarius collator, cuius potestas non sit ad superiorem deuoluta. c.
- 10 licet, vbi Panor. de sup. neg. prælat. Ordinarij † autem nomine continentur, quicūque suo iure conferunt, siue id lege communi, siue ex priuilegio habeant, ca. à iudicibus, 2. qu. 6. gloss. §. item quod omnia, de colla. prag. licet Episcopo inferiores. ca. ordinarij cum gloss. de offic. ord. in 6. Qui si indignis cōferant beneficia, aut intra præscriptum

scriptum à lege tempus negligent conferre pro
 ea vice, potestate conferendi priuantur, ca. cum
 in cunctis, §. si. de elect. facta t̄ eius facultatis, de 12
 prælato ad capitulum, ob magnam quæ est inter
 eos communionem, ca. requisisti, de testa. aut ad
 proximum superiorem deuolutione, ca. licet, de
 sup. negl. præl. ca. 2. de conc. præben. & d. §. fin. fa- 13
 cta autem t̄ collatio nulliter, excommunicato
 puta, cap. postulasti, de cleri. excomm. aut aliter
 incapaci, dict. ca. cum in cunctis. per sequentem
 absolutionem, aut dispensationem superuenien-
 tem, in foro saltem contentioso, non cõualescit.
 Arch. ca. nullus, 63. dist. Feli. ca. cum dilectus, col.
 2. de accusat. Neque enim firmatur ex postfacto,
 quod initio nullum fuit, ca. auditis, de ele. ca. si
 eo tempore, de rescript. in 6. Vbi verò t̄ collatio, 14
 omni ex parte legitimè facta est, ius ad rem, id
 est, ad beneficium, clerico tribuit. gloss. ca. si. de
 concess. præb. in 6. Sicuti electio, electo, ca. fin. de
 transla. episc. præsentatio, præsentato. c. dilectus,
 de offic. leg. & gratia expectatiua præbendæ, re-
 cepto in canonicum. ca. si postquam, de præben.
 in 6. Postquam verò acceptauerit Clericus, ius in
 re acquirit, ca. si tibi absenti, eod. titul. etiam an-
 te adeptam possessionem, d. ca. de concess. præb.
 quã præcedere debet institutio t̄ corporalis, hoc 15
 est approbatio, & confirmatio collati tituli, cap.
 ad hæc, de offic. ord. vsitatio paulò vocabulo,
 inuestitura dicta, facta siquidem verbali collatio
 ne inuestitur cleric. de beneficio p̄ annuli, pilei,
 calami, aut alterius cuiusuis rei traditionem, ca.
 cum olim, de re iud. ca. ex ore, de ijs quæ fi. à præ-
 lat. ab Archidiacono, qui iure communi hanc fa-
 cultatem habet, ca. ad hæc, ca. vt nostrum. de offi.
 Arch. cum autem t̄ verbalis hæc inuestitura, im- 16
 propria

propria sit, & abusiua, non in possessionis substantia, sed in signo, & quodam præambulo duntaxat consistens, cap. 1. vbi Bald. quid sit inuestit. in feud. possessionem non trāsferit, l. non statim, ff. de pecul. ca. per tuas, de dona. tametsi possessor consentiat: Innoc. d. cap. ex ore. nisi fortè in rei, hoc est, beneficij, ab alio non possessi, conspectu, & præsentia facta sit. l. clauibus, ff. de cont. empt. l. 1. §. si iusserim, & l. quod meo, §. si venditorem, ff. de acqui. poss. Aut diuersum receperit consuetudo. ca. 2. de consue. Itaque missione in possessionem corporali opus erit. gloss. cap. pro illorum, de præb. & ca. autoritate. de instit. Quam adipisci ex Reg. Cancel. 34. intra sex menses oportet. Licet ius commune, certum tempus non diffinuerit. Auriol. ca. eam te, nu. 267. de rescript. Missione verò neglecta beneficij possessionem Clericus apprehendere non potest, ca. postoralis, de priuil. alioqui diceretur intrusus. ca. eum qui, de præben. in 6. Sic enim ius pontificium eum appellat qui suo sensu, sprete superioris autoritate, beneficij possessionem inuadit, cap. ad aures, de excess. præl. ca. quia diuersitatē, de concess. præb. licèt, vt plerique omnes existimant, titulum habeat clericus. Adeò † quidem, vt crebro traditū sit clericum, qui cum simplici signatura, non leuatis, (vt dicunt) bullis possessionem beneficij nactus est, intrusum, & violentum esse. Feli. cap. veniens, de accusa. Ideoque omne ius amittere. d. ca. eum qui. Idque Bonifacij constitutione, ca. 1. de elect. in extr. 10. expressum nonnulli putant, quos etiam iuuerit ratio. Ante confectionē quippe literarum nondum videtur perfecta gratia, cum executor, literis non confectis, eam exequi prohibeatur. Rot. 458. Et quoniam potest contingere,

gere,

gere, super tali signatura, non expediri literas, aut sub alijs clausulis, ob insolitas in supplicati-
 one expressas. Bellam. decis. 609. Gomel. regu. de
 non iudic. iuxt. for. supp. Nam & alioqui frustra
 & otiosè nimis, tot officiales Cancellariæ præpo-
 suisset Roma. Pont. certam illis formam præstitu-
 ens, literas expediendi, si sola supplicatio, sine
 bullis sufficeret. Bellame. consil. 34. Alijs t̄ verò ¹⁹
 hæc sententia meritò displicuit, verius existi-
 mantibus, possessionem ex simplici signatura,
 iure apprehendi posse, nullumque ex hac posses-
 sione, intrusionis vitium contrahi. Gomel. dict.
 reg. de non iud. iuxt. for. supp. qu. 5. Idque in Gal-
 lorum moribus esse docti viri testantur. Reb. de
 pa. poss. nu. 51. Et huic sententiæ nos adstipulamur.
 Intrusus quippe dicitur, qui non per ostium in-
 trat, sed aliunde conscendit: cap. relatum de iur.
 patron. vt qui sine titulo, vel colore sua autori-
 tate beneficium occupat, d. ca. ad aures, d. ca. eum
 qui, gloss. ca. nisi, §. 1. de renunt. aut cum titulo in-
 iusto, & nō canonico, ca. veniens, de accus. Cald.
 cons. 13. de verb. sig. obtento puta à superiore su-
 spenso, excommunicato. ca. si. de excess. præl. d. c.
 quia diuersitatem. aut alia ratione, potestatem
 conferendi non habente: ca. 2. de in integr. rest.
 ca. ex frequentibus, de instit. quibus casibus, non
 omninò effugit intrusionem clericus. Licet supe-
 rioris autoritas intercedat. gloss. ca. cum super,
 de caus. possess. & propriet. Atqui supplicatio,
 t̄ seu signatura, titulus est, Cassiado. decis. vlt. de ²⁰
 restitu. spol. gratiamque perficit. nam eo ipso vt
 Calde. cap. quisquis, de elect. dicebat, quòd Papa
 dicit fiat, non expectato alio literarum admini-
 culo, gratia facta est. Neque enim literæ ad esse,
 sed ad probationem requiruntur. c. institutionis,
 25. qu.

25. quæst. 2. Idque vel eo constat, quia non expirat gratia, tametsi moriatur Papa ante literarum expeditionem. Panorm. cap. in nostra, col. fin. de rescript. Archi. proœ. sext. sed à successore expediendæ sunt literæ, in forma rationi congruit. Regul. Cancell. 8. Bald. l. humanum, in fin. C. de legib. Et vacat beneficiû per mortem impetrantis, solam signaturam habentis. Rota. 882. in ant. Et à sola signatura dispensatio ad duo incompatibilia effectum accipit, gloss. reg. Cancell. 13. col. fin. Gomes. regul. de non iud. iuxt. for. supp. qu. 5. Quamuis Reg. Cancell. 53. dicat, dispensationem non suffragari, nisi literis expeditis, cum itaque clericus signaturam habens, titulum canonicum saltem coloratum habere dicatur, poterit cum sola supplicatione, beneficij possessionem obtinere. Cassiodor. dict. decis. vlt. Neque enim de substãtia gratiæ sunt literæ, sed ad probationem tantum desiderantur. l. 1. C. de mand. princip. Panorm. dict. cap. in nostra, Vndè quod † Rota dicebat, dicta decis. 458. gratiam informem esse, & imperfectam, ante literarum expeditionem: in executoribus de quibus agit, sanè recipiendum est: qui † iurisdictionis exercitium sine literis non habent. Cum omniseorum autoritas à literarum forma pendeat. cap. pastoralis, §. fin. de rescript. Quocirca licet iurisdictionem acquirant, à tempore datæ, illam tamen ante receptas literas non exercent. cap. super eo. 2. de appella. Ioan. And. cap. eam te, in fin. de rescript. Nec etiã me mouerit † cancell. Regula, de non iudicando secundum tenorem supplicationis, quam Rota semper intellexit in petitorio, & adiudicatione tituli, non vbi de possessorio agitur. Cassiodor. dict. decis. vlt. Gomes. dict. quæst. 5. Denique non obstat

obstat † Bonifac. Constitutio, capit. i. de elect. in
 extra. 10. quæ in Abbatijs, Episcopatibus, alijsque
 maioribus dignitatibus, ob grauitatem impen-
 dentis periculi, cap. vbi periculum, de elect. in
 6. & dict. cap. i. in princip. specialiter loquitur.
 Quare in minoribus beneficijs diuersum consti-
 tutum, intelligi debet. l. maritus, C. de Procur.

De postulatione Cap. II.

S V M M A R I A.

- 1 *Electiuis beneficijs tripliciter prouidetur.*
- 2 *Postulatio quid.*
- 3 *Postulare qui possint.*
- 4 *Indigni ad postulandum.*
- 5 *Postulantium concordia qualis.*
- 6 *Maiorem partem censent ire quandoque non satie est.*
- 7 *Gratiam, an capitulum faciat.*
- 8 *Postulantes quando varient.*
- 9 *Postulari qui prohibeantur.*
- 10 *Nuptiæ inter Episcopum & Ecclesiam.*
- 11 *Clericus cum Ecclesia non contrahit.*
- 12 *Cardinalis an postuletur.*
- 13 *Cardinales pars corporis Papa.*
- 14 *Abbas eligi potest.*
- 15 *Postulantes indignum, an priuati ipso iure.*
- 16 *Argumentum de elect. ad postulationem.*
- 17 *Postulationem quis admittat.*
- 18 *Confirmatio in postulatione non necessaria.*
- 19 *Postulatio innititur gratia.*
- 20 *Postulatio non solennis.*

Per

Per collationem de qua mox diximus, collatiuis beneficijs prouidetur. glos. Clem. quia contingit, §. vt autem, de relig. do. Electiuis
1 † verò, triplici via. Postulatione videlicet, electione, & nominatione. ca. bonæ, 1. in fin. de postul. præl. Nihil † aliud autē est postulatio, quàm
2 supplex quædam petitio, personæ (non propter vitium) eligi prohibitæ, per Capitulum ad prælaturam vacantem apud superiorem vnanimiter facta. ca. innotuit, §. habito, de elect. ca. bonæ, 2. & ca. fi. de postul. præl. Quæ finitio demonstrat, in postulatione tres personas considerandas esse, quibus totus hic tractatus continetur, & clauditur postulantis, postulati, & eius apud quem fit
3 postulatio. Postulare † eos imprimis posse, certū est, qui eligendi facultatem habent. d. ca. bonæ, 2. §. cæterum. vt canonicos & alias collegiales personas, quibus ius eligendi futurū prælatum, iure communi competit, ca. fin. 16. quæst. 7. Et eos per
4 † contrarium constat indignos ad postulandum, qui sunt indigni ad eligendum. gloss. fin. & Bald. ca. 1. de restit. spol. Cum enim per postulationem, vt vulgo creditū est, ad electionem deueniatur: quibus interdicta est electio: inhibita quoq; postulatio intelligi debet. l. oratio, ff. de spons. Postulantes † autem concordēs & vnanimēs esse oportet, d. ca. bonæ, 2. & d. ca. fi. de postul. prælat. hoc est, quemadmodum plerique omnes interpretantur, vt nemo dissideat, nemo discrepet, sed omnes in vnum consentiant. d. ca. bonæ, vbi Panor. 1. not. Id enim propriè dicitur concorditer, & vnanimiter fieri. ca. cum dilecti, de elect. gloss. ca. cupientes, §. ad hæc, eod. tit. in 6. & in Clem. ne Romani, eod. titu. Et actus est gratiæ postulatio, ca. 1. c. bonæ, 1. & ca. pen. de postul. præl. d. cap. cupientes,

piantes,

pientes, §. penult. in actibus autem volūtarijs &
 gratiosis, non sufficit † factum à maiori parte ca- 6
 pituli, sed omnes ad vnum nemine (vt dicunt)
 discrepante, cōsentire oportet. gloss. cum omnes,
 de constit. Nec alias vt Hostiensis & alij Goffr. in
 summa. testantur, consuevit ecclesia Romana,
 postulationem recipere: d. c. bonæ, 1. sed hæc sen-
 tentia ex professo Innocentij constitutioni, cap.
 scriptum, de elect. repugnat, vt ab ea meritò di-
 scedendum putem. Quodque fit à maiori & fa-
 niori parte capituli (si tamen pars illa sit duplo
 maior) attendendum. d. ca. bonæ, ca. in Genesi. &
 ca. scriptum, de elect. Constans enim est in acti-
 bus vniuersitatis regula, vt omnes egisse videan-
 tur, quod maior pars efficit, l. quod maior, ff. ad
 municip. ca. 1. & si. de ijs quæ si. à maio. etiam (vt
 plerisque visum est) Card. Pano. & doct. dict. ca.
 cum omnes. si actus illi gratiæ essent, & merè vo-
 luntatis, quibus tamen non annumerauerim po-
 stulationem, nisi respectu superioris, apud quem
 fit petitio. d. c. pen. de postul. prælat. & ca. cupien- 7
 tes, §. penult. Vndè † quamuis verum fit, gloss. d.
 ca. cum omnes. gratiam à capitulo concedendam
 nemine repugnante: nihil obstat. hoc enim acci-
 piendum est, vbi collegium gratiam faceret: non
 etiam quando peteret, vt in postulatione contin-
 git, d. ca. pen. & d. §. denique. quam si semel supe-
 riori præsentauerint, non † possunt variare po- 8
 stulantes. Licet ante præsentationem, publicato
 quamuis scrutinio, liberum sit illis retrocedere,
 d. ca. bonæ, 2. de postul. prælat. si non obstet fides
 præstita compromisso. ca. in causis, in fi. vbi glos.
 & Doct. de elect. Cùm postulantes non propriè
 dicantur consentire, sed declarare, & tractare,
 Panor. cap. publicato, col. penul. de elect. votum
 G suum,

suum, in superiorem dirigendo. Panor. rubr. de
 postul. præl. Nec vllum ius postulato (cum sit in-
 habilis) ex sola postulatione quæritur, qui ideo
 conqueri non potest. Secus igitur in electione
 publicato scrutinio, d. ca. publicato, ca. fi. 8. qu. 2.
 cum per eam ius acquirat electus. ca. fin. de transl.
 episc. gloss. ca. quanto, 63. dist. Mutare autem con-
 siliū in alterius iniuriam ecclesiasticis præfertim
 personis nō licet, l. nemo potest, ff. de re. iu. c. mu-
 9 tare, eod. tit. in 6. postulari t̄ verò possunt ei, qui
 eligi (non propter vitium) prohibentur, cap. fi.
 de postul. præl. ca. vn. illo tit. in 6. vt nondum sa-
 cris initiatus ordinibus, c. dudum, r. de elect. cap.
 præterea, de ætat. & qual. non iustæ ætatis cleri-
 cus, dict. cap. cupientes, §. denique. attingens ta-
 10 men, 27. annum, ca. vn. de postul. prælat. in extra,
 Io. illegitimè natus, capi. innotuit, de elect. & al-
 teri ecclesiæ Cathedrali alligatus, d. ca. bonæ, 2.
 & d. ca. fin. de postul. prælat. vt Episcopus, inter
 11 t̄ quem & ecclesiam, cūm matrimonium contra-
 ctum intelligatur, ob idque annulum gestare ei
 sit concessum, cap. penu. de vit. & honest. cler. ca.
 foeminæ, 30. quæf. 5. sicuti non potest maritus cō-
 stantibus primis nuptijs, secundam vxorem su-
 perinducere: l. eum qui duas, C. de adulter. Ro-
 man. 7. ita nec alteri ecclesiæ præfici Episcopus,
 nisi prioris vinculo dissoluto. capit. sicut, 7. qu. 1.
 Sic enim de carnali matrimonio, ad spirituale ra-
 tiocinari licet, ca. fin. de transl. episc. ca. nuptia-
 12 rum, 27. qu. 1. cumque t̄ non tanta sit coniunctio
 inter alios prælatos, & ecclesiam, atque ideo in
 solis Episcopis propriè, & strictè, matrimoniū
 spirituale consideretur, gloss. d. cap. fin. de transl.
 epif. poterit Abbas, & quicumque prælatus p̄ter
 Episcopum eligi, c. fin. abbatem, de elect. in 6. t̄
 etiam

etiam Cardin. ca. ecclesia, 2. de elect. Nec obstat
 quod Cardinales † pars sunt corporis Papæ, Pa- 13
 nor. ca. 2. de cler. non resid. eisque non liceat Cu-
 riam Romanam deserere, sine Rom. Pont. autho-
 ritate, ca. cum non liceat, de præscrip. & ideo vi-
 deantur, Episcoporum exemplo, ecclesiæ alligati,
 postulari non eligi posse. ca. bonæ, 2. de postulat.
 prælat. Hoc enim † nihil infert, quandoquidem 14
 nec Abbas monasterio sine licentia superioris mi-
 grare possit, ca. cum venerabilis, de consuetu. &
 tamen iure eligatur. dict. ca. si Abbatem. Dicen-
 dum igitur, cardinalem, presbyterum vel diaco-
 num, eligi posse, d. cap. ecclesia, 2. at electioni de
 se factæ, nisi iubente Papa, cōsensum præbere nō
 posse. Sicuti nec monachus electus, sine Abbatis
 auctoritate, ca. si religiosus, de electi. in 6. Car-
 dinalis verò Episcopus postulari debet, ca. bonæ
 1. de postul. præl. cūm eligi prohibeatur, non quia
 Cardinalis, sed quia Episcopus. d. ca. si. de transl.
 episco. Cæterum qui propter crimen eligi non
 possunt, postulari quoque prohibentur. cap. 1. &
 cap. fin. de postul. prælat. Aded † vt postulantes, 15
 pro ea vice postulandi, seu eligendi priuentur
 potestate. ca. scriptum, in fin. de elect. ca. 1. & ca.
 2. de postul. præl. non quidem ipso iure, vt Panor.
 & alij existimant. Hoc enim † in electione consti- 16
 tutum, cap. cum in cunctis, §. fin. de elect. cum sit
 pœnale: & ingens differentiæ ratio subsit, ad po-
 stulationem trahi non debet. Panormit. cap. 2. de
 de testa. Grauius quippe delinquunt eligentes,
 qui tribuunt ius electo, ca. fin. de transl. episcop.
 quàm postulantes, qui nec ius conferre, nec pro-
 priè consentire dicuntur. ca. pen. de postul. præl.
 Et hanc nostram sententiam, Innoc. 3. dict. c. scri-
 ptum, & d. ca. 1. verba ybicunq; confirmant. Nec

G a obstat,

obstat, quòd cum per postulationem ad electionem, vt dici solet perueniatur: eadem vtriusque debeat esse prohibitio. l. oratio, ff. de sponsal. Id enim demus, licet negandum est, pœnam electionis, in postulatione locum habere. Panor. d. ca. 2. Nam nec excommunicatis eligentibus, ij excommunicati censentur, qui in scrutinio ferunt suffragium: Bald. l. vn. ad fi. C. si rect. pro. quamuis actus ille, ad electionem præparatorius sit. ca. quia propter, de elect. Nec pœna contrahenti matrimonium indicta, ad contrahentes sponsalia extenditur, gloss. Cle. vn. de consang. & affi. tametsi his casibus sponsalia inhi-beantur, quibus nuptiæ d. l. oratio. vt meritò responsum sit in pœnis Vlpiani regulâ cessare: Bal. d. l. vnica. verum enim-
 17 uero postulationem † admittit superior, c. i. cum simil. de post. præl. qui super electionis impedimento valeat dispensare: glo. c. indemnitatibus, de elect. in 6. Panor. d. ca. 1. col. fi. factaque ab eo postulationis comprobatio, electionis confirmatæ plenum habet effectum. gloss. ca. fi. in princ. de
 18 elect. in 6. Nec alia † expectatur confirmatio. ca. bonæ, 2. §. fin. de postul. præl. **Vt nec in electione Roma. pontificis. ca. in nomine domini, 23. disti.** Sed simulatque postulatus admissus est, fit ei potestas, ad ecclesias postulantium transeundi, ca. in causis, §. fin. de elect. ca. post translationem, §. fi. de renun. quod cum iure verum sit, d. ca. post transla. fallitur interpretes existimantes id ex stylo Romanæ curiæ duntaxat introductum, vt vitato omni circuitu, l. dominus, ff. de condi. indeb. ecclesiarum dispendijs quàm citissimè occurratur: ca. ne pro defectu, & cap. quia propter, de elect. lege autem per postulationem, electionis tantum, capacem postulatum fieri, ca. innotuit, eod. tit. quod
 nul-

nullibi probatur. Vndè nec verù est quod dicunt
 per postulationem ad electionem deueniri. Licet
 verum sit, per postulationem perueniri ad prouisionem, ex gratia superioris, Io. Mona. c. 1. de post. 19
 præl. in 6. cui, vt sæpe diximus, postulatio innititur. ca. pen. de post. præl. glos. c. sicut, §. non derogando, de elect. in prag. Sed nec illis assentior
 postulationem nescio quam non solennem effingentibus. Panor. c. 1. col. fi. de post. præl. & in d. c. 20
 quia propter, 2. qu. quam ab eo peti dicunt, qui dispensare non potest: Cuius tamen consensus propter authoritatem quã in postulatum habet, exigitur. Veluti ab abbate, aut patre, si monachus vel filiusfamilias postuletur eligendus. c. fi. religiosus, de elect. in 6. Hęc enim deliramenta sunt: cum abbatis, & patris authoritas respectu postulati duntaxat considerari possit: postulatio autẽ, non nisi apud superiorem postulantium fiat. d. c. 1. cum vulg. de post. præl. Et hi tantum postulari possint qui eligi prohibetur. c. fi. illo tit. Monachum autem eligi posse constat, licet electioni sine abbate consensum præstare nequeat, c. si religiosus, de elect. in 6. de filiofamilias quoq; ambigere neminẽ puto, cum in spiritualibus sui iuris censeatur. c. fi. de iud. in 6.

De electione. Cap. III.

SUMMARIÆ.

- 1 *Electio quid.*
- 2 *Dignitas ecclesiastica.*
- 3 *Papa non maior Episcopo.*
- 4 *Prior conuentualis habet dignitatem.*
- 5 *Archidiaconus an habeat dignitatem.*
- 6 *Primiceriatus an dignitas.*

G 3

7 Per-

- 7 Personatus.
- 8 Officium.
- 9 Electionum solennia.
- 10 Columba Spiritus Sancti occisa.
- 11 Collegij consensus communiter prestandus.
- 12 Eligere quis possit.
- 13 Electio quando per procuratorem.
- 14 Eligere qui prohibeantur.
- 15 Monialis pubes eligit.
- 16 Excommunicatus an eligat.
- 17 Suspensus non eligit.
- 18 Electio an sit ordinis.
- 19 Eligendo delinquentes quando priuentur.
- 20 Electio per abusum secularis potestatis.
- 21 Eligi qui prohibeantur.
- 22 Excommunicatus non potest eligi.
- 23 Ignorantia electorum quando profit electo.
- 24 Electio an fiat sub conditione.
- 25 Christus Petrum sub conditione elegit.
- 26 Electio clandestina an valeat.
- 27 Electio non tantum iuris, quam collatio tribuit.
- 28 Maior pars electioni consentiat.
- 29 Presentatio à maiori parte patronorum.

Ed iam de electione dicendum, quæ t̄ nihil
 1 **S**aliud est, quam idoneæ personæ, ad dignitatē
 ecclesiæ vacantem, solennis euocatio. c. cum
 in cunctis, in princ. de elect. ca. 1. & 2. de concess.
 præb. ca. Osius, §. fin. 61. dist. Est autem t̄ dignitas
 2 ecclesiastica, quæ iure communi ecclesiasticæ rei
 administrationem cum iurisdictione habet: Pa-
 nor. c. de multa, de præb. Arch. c. 1. de consue. in 6.
 vt Episcopatus, qui ceteris honoribus ecclesiasti-
 cis eminetior est & sublimior, c. pe. de præb. ideo
 que

que Episcopi dicuntur summi Pontifices, c. de his,
 de cons. di. 5. quibus ne Papa t quidem ordine ma- 3
 ior est. ca. in novo, 21. dist. Abbas præterea digni-
 tatem habet, ca. 2. de iud. c. si quis deinceps, 16. q. 7.
 ei enim rerum monasterij administratio cõmissa
 est, c. edoceri, de rescrip. concessa etiam in Mona-
 chos iurisdictione, ca. quanto, de offi. ord. eiusq;
 exemplo, prior t conuentualis, cui, c. nisi essent, de 4
 præb. in abbatis modum aliquorum religioforũ
 collegio prælatus est. gloss. Clem. 1. de sup. negli.
 præl. Cui ideo causæ sedis Apostolicæ, (quæ con-
 stitutis tantum in dignitate committuntur) c. sta-
 tutum, in prin. de rescript. in 6. delegari possunt.
 Clem. & si principalis, eod. tit. Archidiaconus t 5
 item dignitatem habere dicitur, cum teneat vicẽ
 Episcopi, & habeat iure cõmuni iurisdictionem.
 c. 1. c. ad hæc, de offi. Arch. glo. c. 1. de offi. leg. in 6.
 Quod licet immutarit cõsuetudo, quia nulla for-
 tẽ in Ecclesia vtatur iurisdictione Archidiaconõ.
 Si tamen prærogatiuis in choro & capitulo fun-
 gatur, in dignitate nihilominus dicitur esse. Ar-
 chi. d. ca. 1. Are. cons. 23. in prin. Primiceriatum t 6
 denique aduersus alios, Alex. cons. 77. vol. 2. dig-
 nitatẽ esse autumo. ca. cum accessissent, de cons.
 Aret. dict. cons. 23. Cum in clericos delinquentes
 habeat iurisdictionem, c. perlectis, §. ad primice-
 rium, 25. dist. licet quandoque ab honore, in quo
 personam constituit personatus, & ab officio q
 exercet, iniuncto que munere, nonnunquam offi-
 cium dicatur. d. cap. cum accessissent. Est t autem 7
 personatus, honor & præcellentia quædam in
 Ecclesia, quæ canonicũ alijs etiam antè receptis,
 tam in choro, quàm in capitulo præfert. ca. 1. vbi
 Doct. de consuetud. in 6. Nam & persona præter
 vulgarem significationem, qualitatem in homi-

- ne notat, qua alius ab alio differt, vt alibi posui.
- 8 in l. i. ff. de stat. homin. Officium verò, † est ecclesiasticarum rerum administratio, sine præeminetia, & iurisdictione. d. c. i. Vt sacristia, ca. i. de offic. sacrist. c. saluator, i. q. 3. Quæ omnia recipi volo, nisi diuersum habeat cõluetudo. c. cum olim, de consue. ca. consuetudo, 12. dist. Aret. d. conf. 23. Sed iam satis huic digressioni datum: redeamus
- 9 ad electionem. Solenniter † in Episcopatibus, Abbatijs & alijs prælaturis, quæ mortuo pastore viduatæ dicuntur, triplici via fieri potest electio, per scrutinium videlicet, compromissum, & inspirationem. c. quia propter, de elect. Inspirationisque via dupliciter. glos. ca. sicut, §. & cum humanæ, de elect. in prag. Per inspirationem veram quæ fit Deo optimo maximo miraculosè reuelante, c. statuimus, §. fi. 61. distin. & quasi inspirationem, cum electores, nullo tractatu præcedente, omnes vno ore in vnum consentiunt. dict. c. quia propter. Sed neutrum hodie in vsu esse argumento est, quòd † columba quæ Spiritum sanctum afferre solebat, à Coruo iamdiù, vt Canonistæ dicunt, enecata sit. Hostiens. cap. qualiter, de elect. gloss. dict. §. & cum humanæ. Quæ formæ ab alijs copiosissimè tractantur. Specul. tit. de elect. Panor. d. ca. quia propter. In electionibus verò inferiorum dignitatum, hoc tantum est solenne, vt singulorum consensus, in communi, id est, collegialiter præstetur. c. in Gen. §. i. de ele. c. sicut, eo. tit. in 6. Nam & in quibuscunq; actibus collegij, & vniuersitatis perpetuū est, vt singulos separatim cõsentire non satis fit: sed conuocati † cõmuniter consensum præstare debeant. l. 2. de decur. lib. 10. gloss. cap. cum omnes, de const. Quod alibi scriptores copiosè tractant. Bart. l. oēs populi, ff. de

ff. de iustit. & iur. gloss. d. §. & cum humanæ. doct.
 d. c. cum omnes. Eligere ¶ potest qui est de colle- 12
 gio Ecclesiæ vacantis, c. à nobis. de iur. patr. c. fin.
 16. quæst. 7. nec per se tantum, sed etiam per aliū:
 si vel præsens ægrotet vel absens iusto impedi-
 mento detineatur, d. c. quia propter. §. illud. & ca.
 pen. de elect. in 6. & procuratorem ¶ sacris initia- 13
 rum, Clement. vt hi qui. de ætat. & qualit. eundē-
 que collegam. d. c. quia propter. §. illud. cōstituat.
 Alioqui electionis negotium, cum in eo delecta
 censeatur personæ industria, c. is cui. de offic. leg.
 in 6. per procuratorem explicari non potest, d. §.
 illud. tamen si in cæteris vniuersitatis negotijs, p-
 curator etiam à non impeditis rectè constitua-
 tur. c. constitutus, vbi Doct. de appell. Panor. d. §.
 illud. Eligere ¶ nonnulli prohibentur, & impri- 14
 mis impuberes, c. ex eo. de elect. in 6. cū iudicio
 careant, & discretionē. l. cum prætor. §. penult. ff.
 de iudic. §. præterea. quib. non est permiss. Hodie-
 que puberes, nisi duodeuigesimum annum attige-
 rint, cū antè non possint sacris ordinibus ini-
 tiari. Cle. pen. & fin. de ætat. & qualit. Et nō exi-
 stens in sacris nequeat ferre suffragium, d. Clem.
 vt hi qui. nisi suapte natura sit ordinum incapax.
 Vt ¶ monialis, c. noua. de pœnit. gloss. c. diaconis- 15
 sam. 27. quæst. 1. quæ simulatque duodecimum an-
 num nacta est, in electione vocem habet. c. indem-
 nitatibus. de elect. in 6. Irregulares, c. is qui. §. fin.
 de senten. excomm. in 6. præterea interdicti, ca. 1.
 de postul. præl. c. cum inter R. de elect. excommu-
 nicati, ¶ c. postulastis. de cler. excom. c. venerabi- 16
 lem. de elect. (maiori tamen excommunicatione,
 c. illa. de electio. minori nanque censura ligati,
 sacramentorum tantum participatione remouē-
 tur, c. 2. de except. non eligendi facultate, aut his

- quæ sunt iurisdictionis.) c. fin. de cler. excommu.
- 17 Suspenditur quoque, nec conferre beneficia, c. quia diuersitatem. de conces. præb. nec eligere, ca. cum dilectus. §. quia vero. de consue. d. c. cum inter R. possunt, nisi à beneficio tantum, c. cum Vintoniēsis, iuncto. c. cum in cunctis. §. fin. de elect. aut minori essent suspensione, c. fin. de cler. excomm. suspendi. Quod interpretes, gloss. Clem. si. de poen. Panorm. d. c. cum dilectus. Felin. c. apostolicæ. de except. alibi copiosissimè disputant. Nec prædictis obstat quod iurisdictionis magis quam ordinis, electio videtur. gloss. ca. transmissam. de elect. Et quæ sunt ordinis tantummodo tollat suspensio. gloss. Panor. d. c. cum dilectus. Nam propriè iurisdictionis non est electio, d. c. fin. de cler. excomm. cum canonicis competat, c. fin. 16. qu. 7. qui iure communi iurisdictionem non habent: c. cum contingat. de for. compet. sed officij dici debet. Hosti. in summa. de elect. A quo suspensus, iure etiam eligendi suspensus ideo censetur. c. cum
- 19 Paulus. 1. quæst. 1. Qui postremò in electione deliquerunt, eligere impediuntur. Sed non vno modo, nam quandoque vna vice tantum, vt qui intra trimestre, in ecclesia Cathedrali, vel regulari, nõ elegerunt. ca. ne pro defectu. de elect. Aut elegerunt, sed indignum scienter, d. ca. cum in cunctis. §. fin. & d. c. cum Vintoniensis. vel contra præscriptas electionum formas: c. quia propter. §. qui vero. de elect. nonnunquam ad tempus puta trium annorum si per abusum secularis potestatis, electio facta sit, c. quisquis. de elect. conuocatis puta per electores personis laicis, c. quoniam. 1. 16. q. 7. aut in laicorum voluntatem electione collata. c. cum terra. & c. Massana. de elec. Nec me clam est, eo quoque casu per potestatis secularis abusum,
- fieri

fieri electionem, quo per vim, & impressionem
 Principis secularis, canonici coacti elegissent. c.
 nullus. 63. distinct. Innocen. d. c. quisquis. At nūc,
 vlla pœna electores afficiendi non sunt. d. c. cum
 Vintonien. de elect. gloss. d. c. quisquis. Eligi verò
 † prohibentur, qui aliqua infamiæ nota consper- 21
 si, c. laici. 33. distin. d. c. cum in cunctis. aut notabi-
 li corporis macula, vitiati sunt, c. 2. c. tua. de cler.
 agr. c. sine etenim. 49. distin. ca. cum inter canoni-
 cos. de electi. sicuti & indocti, aut qui natalium,
 ætatisue defectum patiuntur. c. cum in cunctis. de
 elect. Quæ omnia in superiore huius operis par-
 te accuratè tractata fuerunt. Suspensi, c. cum dile-
 ctus. §. quia vero. de consuet. ca. cum inter R. de e-
 lect. præterea, interdicti, ca. 1. de postu. prælat. ir-
 regulares, c. is qui. §. fin. de sentent. excomm. in fi.
 & † excommunicati, tam maiori, quàm minori 22
 excommunicatione, & quamuis vt doctores exi-
 stimant, eligentes hoc ignorent inutiliter eligun-
 tur. c. venerabilem. de elect. c. fin. cum glo. de cle.
 excommun. Neque enim potest electorum igno-
 rantia, incapacem, idoneum facere. ca. innotuit.
 de elect. Quod in ligato minori excommunicati-
 one, veluti Gregorij verbis, d. c. fin. de cler. excō.
 repugnans, reiiciendum censeo, nec me mouerit,
 quòd respectu natalium, non † pro fit electo igno 23
 rantia huiusmodi. d. c. innotuit. Hic enim defe-
 ctus multò grauior est, (cum super eo, in curatis
 beneficijs & quibuscunq̃ue dignitatibus, Papa so-
 lus dispenset. c. vnic. de fil. presby. in 6. Panorm. c.
 fin. eod. tit.) quam minor censura, quæ per Episco-
 pum vel proprium sacerdotem tolli potest, c. nu-
 per. de sent. excomm. his quoque casibus irrita fit
 electio, quibus non constare collationem dixi-
 mus. Quamuis in duobus doctor. non parum di-
 scri-

scriminis constituent, nam sub conditione, quæ
 tacitè inest, gloss. ca. 2. de elect. in 6. & clanculum,
 c. vn. vt eccles. benefic. factam collationem, licet
 nro iure valere dictum sit: tamen electiones ita
 celebratas, nullius putant esse momenti. cap. quia
 propter. §. fin. de elect. d. c. 2. & vtroque Docto.
 Ego verò nec his casibus, differentiam constitu-
 24
 endam arbitror, verius in primis existimans fa-
 ctam † sub conditione, si vacat, aut simili electio-
 nem non vitari. c. significasti. de elect. sicuti nec
 collationem, gloss. d. c. 2. admonitio enim quædã
 non conditio, hac adiectione continetur. l. muto.
 §. 1. ff. de tute. Nec solent ideo conditiones eius-
 modi actum suspendere. l. 3. ff. de leg. 1. l. aliquan-
 do. ff. de condi. & demonstr. Quæ ratione idem di-
 ci, nec improbabiler potest: in alijs quibuscun-
 que conditionibus, quæ ad præsens, aut præteri-
 tum tempus referuntur, l. cum ad præsens. ff. de
 reb. cred. vt eligo si possum, eligo Titium si viuit,
 25
 aut si legitimè natus est. Nam & † Christus cum
 ouium curam Petro committeret, non dissimili
 conditione vsus est, dicens, si diligis me, pasce o-
 ues meas. Ioan. vltim. d. c. significasti. Licet alijs ge-
 neraliter doceant, electioni nec quidem dictio-
 nem adijci posse, quæ conditionem signet. Archi.
 & alij. dict. ca. 2. Quorum sententiam haud dubiè
 probauerim in conditionibus de futuro, d. l. cum
 ad præsens. quamuis tacitè insint. Veluti. Eligo
 Titium, si maior pars canonicorum consentiet,
 aut si electus intra tempus iuris, se fecerit conse-
 26
 crari. Io. Mona. d. c. 2. Quod † autem ad clandesti-
 nam electionem pertinet nec illis, gloss. & Doct.
 c. quia propter. §. fin. de elect. & in d. c. vn. vt eccl.
 benefi. assentior, qui eam ipso iure nullam absolu-
 tè docent: tametsi Innocè. Papæ responso fulciri
 videan-

videantur. d. c. quia propter. §. fin. Quod clancularias electiones improbens, eas ipso iure nullas reddere intelligitur. l. non dubium. C. de legib. c. quæ contra de regul. iur. in 6. Nam cum collatio quæ plenum ius tribuit, vimque electionis & confirmationis habet, clandestinitate mero iure non corruat. d. c. vn. vt eccle. benefic. minus † multo electio : Panormit. d. c. quia propter. §. fin. qua non tantum iuris præstatur. c. fin. de transla. epif. Nec eos iuuerit Innocentij constitutio, d. c. quia propter. §. fin. quæ vt nonnulli. Panorm. d. c. vni. & d. §. fin. rectè interpretati sunt, in electione ecclesiæ viduatæ, cathedralis, puta, aut regularis collegiatæ, cui hæc forma data est, duntaxat loquitur. Non etiam in alijs, quæ præscriptam formam nõ habent. Et in quibus solus canonicorum consensus, collegialiter, c. in Genesi, de elec. c. sicut & vtrobiq̃ue, gloss. & Doct. eod. tit. in 6. & vno contextu, Bonifac. Vital. Cle. ne Romani. §. porro. de elect. testamenti exemplo, l. hæredes palam. §. fin. ff. de testamē. præstitus sufficit. Si tamen † maior, & sanior pars capituli, consenserit. c. licet in fin. c. coram, c. quia propter. c. Cumana. & ca. congregato, de elect. In his enim quæ ad plures vt vniuersos pertinent, attenditur factum maioris, l. quod maior. ff. ad Munici. gloss. c. i. de reb. ecclesi. non alien. in 6. c. i. de ijs quæ fi. à maior. partis, & sanioris. c. ecclesia vestra. de eccl. c. si cui. eod. tit. in 6. Maiorem † autem partem intelligo, respectu totius vniuersitatis, & capituli, non partium cõparatione minorum. l. mortuo. ff. de fideiusso. Cũ enim vniuersitas sit imaginarium quoddam corpus, per singulares collegij personas repræsentatum. Panorm. d. c. ecclesia. Maior pars vniuersitatis tunc duntaxat facere dicitur, cum totius corporis

27

28

29

poris

30 poris maior pars consentit. cap. quoniam de iure patr. Nec t̄obstat, quòd efficax sit facta à maiori parte patronorum præsentatio, licet maior pars omnium non concurrat: hoc enim ideo, quia patroni vt singuli præsentant. Secùs igitur, vbi ab alijs, tanquam à collegio fieret præsentatio. d. ca. ecclesia. Panorm. Ioan. And. & Panorm. d. c. quoniam. Et hæc sunt electionum vitia, quæ animaduersione digna mihi visa sunt. Cætera verò quæ ab alijs, Roffre. in titu. de cau. propt. quæ vitia. elect. Rebuff. in §. fin. de reg. ad præla. no. fac. in concord. copiosissimè alibi tractantur, hic infercire superuacaneum duxi: quòd præsertim intelligam, nouella huius regni lege, c. vni. de electi. derog. in concord. electionibus prorsus abrogatum esse.

De nominatione. CAP. IV.

SUMMARI A.

- 1 *Nominatio in quo differat à postulatione.*
- 2 *Nominatio quando ius tribuat.*
- 3 *Rex Gallia ad pralaturas nominat.*
- 4 *Episcopus cuius ætatis esse debeat.*
- 5 *Nominandus à rege debet habere gradum.*
- 6 *Mendicantes possunt nominari.*
- 7 *Nominatio ad vacatura.*
- 8 *Nominatio quid.*
- 9 *Nominationes sunt gratia.*
- 10 *Nominatio an tribuat ius ad rem.*
- 11 *Gratia ante vacationem, conditionalis.*
- 12 *Ius ad rem affectiuum.*
- 13 *Nominatus an vicarium requirat*

- 14 Vicarij recusatio non deuoluit.
- 15 Nominatus intra quod tempus petat benefici-
um.
- 16 Deuolutio fit cum onere.
- 17 Negligens an beneficium acceptet.
- 18 Tempus nominatis, & graduatis, datum.
- 19 Theologalis prabenda cui debita.
- 20 Villa murata qua.
- 21 Parochialis ecclesia.
- 22 Baptismalis ecclesia.
- 23 Mandatarius omnibus praefertur.
- 24 Beneficia comprehensa mandatis.
- 25 Specialia duo an concurrant.
- 26 Conferre dicitur qui per alium confert.
- 27 Nominare qui possint.
- 28 Vniuersitas cur nominet.
- 29 Vniuersitates quae nominant.
- 30 Vniuersitas noua an nominet.
- 31 Facultas non nominat.
- 32 Vniuersitas ordinaria potestate utitur.
- 33 Nominationibus qui grauentur.
- 34 Cardinalium indultum.
- 35 Capitulum nominatione grauat.
- 36 Clausula, communiter, vel diuisim.
- 37 Capitulo non fit nominationis insinuatio.
- 38 Collatio facta nominato, an necessaria.
- 39 Vniuersitas an nominationem reuocet.
- 40 Nominari qui possint.
- 41 Tempus legitimum studij.
- 42 Attestationum, & nominationum necessaria.
- 43 Nobilium prerogatiua.

- 44 *Matricula an necessaria.*
- 45 *Valor beneficij an in nominat. exprimendus.*
- 46 *Pensio an exprimi debeat.*
- 47 *Beneficia in nominationibus exprimenda.*
- 48 *Beneficium non possessum, an debeat exprimi.*
- 49 *Spoliatio non aufert titulum.*
- 50 *Beneficium non pacificum.*
- 51 *Recredentiam habens, non possidet.*
- 52 *Valor beneficij exprimendus.*
- 53 *Annata quid.*
- 54 *Galli non exprimunt verum valorem.*
- 55 *Bursales constitutiones Galli reijciunt.*
- 56 *Qualitas beneficij, an exprimenda.*
- 57 *Qualitates iure communi inherentes.*
- 58 *Qualitates beneficiorum exprimenda.*
- 59 *Correctio quando vitanda.*
- 60 *Insinuatio nominata, quomodo fiat.*
- 61 *Literæ duplicatæ.*
- 62 *Gratificationi quando locus.*
- 63 *Papa cum quocunq; concurrat.*
- 64 *Collatio prior an posteriorem impediatur.*
- 65 *Deuolutio annullat collationem.*
- 66 *Nominatio ad quæ beneficia trahatur.*
- 67 *Mandatario beneficium resignatum debetur.*

POTES T per nominationem quoque electi-
 uo beneficio prouideri, ca. bonæ. 1. in fin. de
 1 postu. præla. quæ † à postulatione, hoc tan-
 rum nomine differt, quòd de vno postulatio, de
 pluribus nominatio fiat, Hostiè. & Panorm. d. c.
 bonæ. ideoque superiori præsentata, ad instar po-
 stulationis, c. bonæ. 2. ad fin. de postu. præl. efficit,
 ne

ne possint variare nominantes. Gof. & Hostiē. in
 sum. Et à superiore comprobata, absque alia con-
 firmatione, plenum ius nominato tribuit. d. c. bo-
 nã. 2. §. fin. gloss. c. fin. de elect. in 6. Neque t̄ obstat
 quod alibi dicitur nominatione nihil iuris quæ-
 ri, c. quod sicut in princ. de elect. Idem enim ob-
 tinet in nominatione, quæ fit per modum tracta-
 tus ab electoribus, gloss. c. quanto. 63. distin. cum
 nec quidem in scrutinio facta, ius conferat nomi-
 nato, ca. perpetuo. de elec. in 6. c. si tibi ab lenti. de
 præben. eo. lib. nisi post scrutinij publicationem,
 c. publicato. de elect. c. contra. 16. quæst. 7. quo ca-
 su magis electio dici debet: c. cum olim. de re iu.
 gloss. §. volens. de collat. in pragm. hodie verò in
 Gallia cessant electio, postulatio, & collegij no-
 minatio. Solus namque princeps t̄ noster ad præ-
 laturas nominare potest, §. 1. de reg. ad prælat. no.
 fac. in concord. non quidem quoscunque pro ca-
 ptu suo, sed tanto munere dignos: c. qui episcop.
 23. distin. ætate videlicet, doctrina, gradu, & mo-
 ribus idoneos. ca. cum in cunctis. de elec. & d. §. 1.
 A Etate, t̄ vt 27. annum attigerint. c. vn. de postul.
 præl. in extra. eod. & d. §. 1. Licet olim non posset
 Episcopus eligi, nisi qui 30. annum exegisset. d. c.
 cum in cunctis. ca. presbyt. 78. distin. Doctrina &
 gradu, nec t̄ enim satis est nominandum à Rege,
 peritum esse, nisi in fulis quoque, vel licentiæ,
 vel docturæ, in altero iurium insignitus sit, aut
 magisterio in Theologia ornatus. c. conuenienti-
 bus. §. item Constantinus, 1. quæsti. 7. & d. §. 1. Præ-
 terquam in regis consanguineis, ac sublimibus
 personis. c. de multa. in fin. de præb. & d. §. 1. Atq;
 etiam in t̄ Franciscanis, quos obseruantes vocat,
 cæterisque mendicantibus, qui ex regulæ institu-
 to, similibus titulis nequeunt decorari. d. §. 1. ver.

H

con-

consanguineis. & vbi que plenè Rebuff. Sanè præter has nominationes, de quibus hæctenus dictū est, & quæ ad vacantia beneficia referuntur, glos. §. volens. de col. in prag. est † & alia quædam nominatio vacatura respiciens, vt quæ à celebri aliqua Gallorum Academia procedit, in alumnorum suorum gratiam. §. in super. cum seq. eod. tit. Hac enim ratione, & vt maiore præmiorum spe, ad studia accenderentur homines, l. quicquid. C. de aduoca. diuers. iud. vniuersitatesq; regni honestissimè fouerentur, hoc nominationum genus, ecclesia Gallicana recepit. §. item placuit. de collat. in pragm. Potest autem sic non malè nominatio finire. Vt sit † gratiosa quædam concessio facultatis petendi, & acceptandi beneficium, præfinito tempore vacans, ab vniuersitate Gallie celebri, Gallo suæ disciplinæ alumno, legitimè facta. Quæ finitio, quia totam hanc quæstionem cōtinet, accuratè nobis est exponenda. Dico imprimis, gratiosa concessio: sunt † enim nominationes gratiæ, §. volens. de colla. in pragm. gloss. §. item quod ad dictas eod. tit. cum à mera vniuersitatis pendeant voluntate. §. præfati. eod. titul. in concord. Ad quarum ideo concessionem, Academia cogi non possunt. c. penult. de postu. præla. c. precariæ. io. quæ. 2. Licèt non iure faciant, doctis, & bene meritis graduatis, eas denegantes. gloss. d. §. item quod ad dictas. Gratiæ autem verbo, quæcunq; gratiosa concessio continetur, siue à Romano Pontifice, siue ab alio procedente, glos. Clemen. gratiæ. de resp. hinc putant recentiores, Rebuff. tracta. nomin. quæst. 4. per nominationem † legitimè insinuatam, ius saltem ad rem quæri nominato, cum non tantum præsentatio, c. dilectus. de off. leg. reseruatio, c. fin. de concess. præbè.

in 6. priuilegium, c. dudū. vers. nos igitur. de præben. eo. lib. tale ius tribuant: Sed etiam quæcunq; gratia expectatiua. c. vn. de offic. deleg. extra eod. gloss. c. quamuis. de rescript. in 6. Et quoniam decreti irritantis clausula: qua beneficium affici constat, ca. tibi qui. de rescript. in 6. ca. 1. & c. si soli. de concess. præben. eod. libr. nominationes adiuuantur. §. si quis verò. de colla. in concord. Vbi autem affectum est beneficium, ius ad rem acquiritur: cap. si postquam. de præben. in 6. veteres tamen aliter censuerunt, gloss. §. volens. & §. quid si quis. de colla. in pragm. per nominationem scilicet nec quidem ius ad rem, nominato quæri. Quorum sententia, iustior mihi videtur, ante vacationem beneficij, cum eo tempore gratia conditionalis sit. Aegid. Bella. decis. 358. cuius effectus, cum omnino pendeat ex futuro euentu, l. cedere. ff. de verbor. significat. non est considerabilis. l. si ita scriptum. §. 1. ff. de leg. 2. l. post emancipationem. ff. de lib. le. Ut eorum, gloss. c. veniens. de renun. sententiam merito probem, qui volunt literas gratiæ, aut mandatum de prouidendo, nõ tribuere ius ad rem, sed ius tantum implorandi officium superioris, vt vacante beneficio, diffinito (à lege) tempore, nominato mandatariove, prouideat: nisi post receptionem, seu collationem Canonice. d. c. si postquam. de præben. in 6. & d. c. fin. Quod & ad quemcunq; titulum, habilem de futuro, nouissimi nec iniuria extendunt. Gomez. in reg. de non toll. ius quæsitum. Nec vrget desumpta ex præsentatione argumentatio, cum enim fiat ad certum, & vacans beneficium, præsentatio: ius ad rem merito confert. d. ca. dilectus. de offic. leg. At nominatio ad incerta & vacatura beneficia dirigitur, vt merito diuer-

- sum dici debeat, tum propter incertitudinem, Panorm. c. si sacerdos. in fin. de offi. ordin. tum ne contingat, duos in eadem ecclesia, vno tempore ius habere, l. si vt certo. §. si duob. ff. commod. in locumq; titularij viuentis, alterum irrepere. ca. 1. 2. & 3. de concess. præbend. c. audiuimus. 3. quæst. 2. Data verò vacatione beneficij, ius ad rem per gratiam, atque adeò per nominationem acquiri puto, Cle. auditor. de rescrip. gl. c. quamuis. eod. tit. in 6. sequuta præsertim acceptatione, propter probabilem spem de præsentis. l. inde Neratius. §. idem Iul. ff. ad l. Aquil. Bart. d. l. post emancip. §. 1.
- 12** Et non tantum ius ad rem simplex, sed & affectiuum, vt vocant, hoc est, manus ordinarij ligas, si vel decreti clausula interueniat, vel receptio in canonicum, vel inhibitio executoris. c. si capitulo. & c. si soli. de concess. præb. in 6. l. mol. c. dilectus. 2. colum. 6. de præb. Vt in proposito, cù collationes beneficiorum, factas alijs quàm nominatis volentibus, & prosequentibus, ipso iure nullas, nouella lex decernat. §. si quis vero. & §. fin. de colla. in concord. Petendi t̄ & acceptandi ab ordinario collatore, non etiam ab eius vicario, glo. §. item voluit eod. tit. cùm enim is non possit sine speciali mandato conferre beneficia, c. fin. de off. vica. in 6. frustra ab eo peteretur collatio beneficij. c. quod autem de iur. patr. Vnde nec eius t̄ refutatio, potestatem ad superiorẽ deuolueret. gl. d. §. item voluit. cùm ibi nulla mora fieri intelligatur, vbi nulla petitio est. l. lecta. ff. de reb. cre. l. si pupillus. ff. de verb. obliga. Idemq; censendum, si vicarius ex mandato Episcopi conferendi beneficia potestatem haberet, & episco. præsens esset, Rebuff. tract. no. quæst. 17. Cùm Episcopo præsentis cesset, & quiescat, vicarij potestas. Porro autem, licet

licet expectanti apostolico, cum clausula acce-
 ptandi mensis ad acceptandum præfinitus sit. Cle.
 vn. de concess. præben. nullum tamen † nominato 15
 præscriptum tempus legimus, ad petendum bene-
 ficium, quod ideo ius dicentis arbitrio relictum
 intelligi debet. l. i. ff. de iur. delib. c. si cler. de præ-
 ben. in 6. Arbitrari tamen ita iudicem oportebit,
 ut semestre ad conferendum ordinarijs, tam iu-
 re proprio, c. 2. de concess. de præben. quam deuo-
 luto, ca. licet. de sup. negli. prælat. aut ad præsen-
 tandum patronis clericis. c. vnic. de iur. pat. in 6.
 datum, nominatus, citra iustum impedimentum.
 c. fin. de elect. c. quia diuersitatem de concess. præ-
 ben. non prætergrediatur. gloss. §. item quod om-
 nia de coll. in prag. Habet enim suam vim Latera-
 nensis concilij decretum, d. c. 2. de concess. præbe-
 etiam in negligente petere beneficium. gl. §. item
 circa de coll. in pra. Imol. Cle. si de bene. de præb.
 Vnde licet † cessante nominati negligentia, supe- 16
 rior, (ad quem beneficia cum prima qualitate de-
 uoluuntur) Cle. vn. de sup. neg. præl. facta deuolu-
 tione, sicut inferior, nominato conferre teneat-
 tur. §. quod si quis. 7. de colla. prag. §. si quis verò
 eod. tit. in concord. Si tamen † negligens fuit no- 17
 minatus, non poterit à superiore, nominatione
 non grauato, petere beneficium, necdum etiam
 alteri collatum. gloss. d. §. item quod omnia. Nam
 quod dicitur, eum qui neglexit petere benefici-
 um, illud quandiu alteri collatum non est, nihil-
 ominus acceptare posse. c. si tibi absent. de præ-
 ben. in 6. gloss. c. si clericus, eod. titu. Tunc dunta-
 xat obtinet, cum omnia in integro sunt. l. manci-
 piorum. ff. de opt. leg. Quia nec ab ordinario con-
 ferendi potestas abdicata est, nec beneficiū alteri
 collatum. gl. d. §. item quod omnia. *Beneficium præ-*

- 18 *fnito tempore vacans.* Non fatis t̄ est vacare benefici-
cium, vt illud nominatus petere possit: nisi illud
diffinito à nouella lege tempore vacet, §. præfa-
ti. de coll. in cōcord. tempus autem in nominatis
graduatis, est mensium Ianuarij, & Iulij. In gra-
duatis verò simplicibus, Aprilis & Octobris, d. §.
1. de reg. facul. 1. mens. in concord. d. §. præfat. illis
prouidentissimè dicatum, vt omnis prætextus,
& occasio litium, præscinderetur, quæ antea ob
incertitudinem tertiæ partis, ex concilio Basiliè
si decretæ, oriebantur, ortæq; in immensum cre-
scebant, gl. d. §. item placuit de colla. in prag. Pre-
bēda porrò t̄ Theologalis, hoc est Theologo ido-
neo in Ecclesia Cathedrali debita, c. quia nōnul-
lis. §. sanè. & c. fin. de magi. c. oportet. & c. licet er-
go. 8. q. 1. quocunq; tempore vacet, Theologo de-
betur, c. 1. & §. præfati. 1. vbi gl. de coll. in cōcord.
idemq; in Ecclesia parochiali, sita in ciuitate, aut
20 villa murata, §. statuimus. 2. eod. tit. Hoc t̄ est (vt
Gallorum loquendi communis vsus interpreta-
tur) pago quocunq; mœnibus clauso, murisve
circundato, in quo frequens populus habitat. gl.
21 §. in eccle. de collat. in pragm. Parochialem t̄ au-
tem Ecclesiam appello, ædem sacram certis di-
stinctam limitibus, c. super eo, de paroch. c. eccle-
sias. 13. quæsti. 1. intra quos homines constituti, ad
templum illud conueniunt, sanctum, & spiritale
viaticum percepturi, c. 2. de paroch. Clem. dudū.
22 §. verum. de sepult. quæ & t̄ baptismalis, quando-
que appellatur. c. 1. de no. oper. nunt. c. plures. 16.
quæsti. 1. Quia iure communi, baptisteria solis con-
cessa sunt parochijs. c. his quæ de maior. & obed.
ca. 2. de capel. monachor. Sanè non possunt paro-
chiales Ecclesiæ, in ciuitatibus, seu villis mura-
tis existentes, alijs quàm graduatis, aut qui sal-
tem

tem per tres annos in Theologia, vel altero iurium studuerint, conferri. d. §. in ecclesijs. & d. §. statuimus. Nisi in vim mandati cum beneficiorum quocumque aut quomocumque qualificatorum, atque adeo in villis muratis sitorum, liberam collationem, praeventionis iure Romani Pontifici sibi reseruauerit. §. declarantes. de mandat. apost. in concord. Et perpetuum sit, † Apostolicum licet in data posteriorem, graduatis, vel nominatis, sicuti & omnibus antea receptis, etiam legati auctoritate, praefendum. ca. eum cui. c. si a sede. & c. hi qui. de praebend. in 6. gloss. §. non tamen. in fin. de collat. pragm. Nec nos mouerint recentiorum, Rebuff. in d. §. declarantes. argumenta, non in primis quod ex concordati verbis, beneficia sub illis † comprehensa considerant: fateor enim aliqua esse beneficia, quae mandatis minimè continentur: veluti dignitates electiuas, c. cum in illis. §. 1. de praeben. in 6. beneficia nouè creata, Clement. fin. de rescript. vacantia in curia Romana, c. 2. de praebend. in 6. suppressa, ca. cum accessissent. vbi Felin. de constitut. & id genus quae suo loco diffusè memorabo, de quibus concordatum, d. §. declarantes. loqui conijcio, non item vt illi putant de villis muratis. Non obstat rursus quod alioqui aduersus iuris regulas, l. i. C. de dot. promiss. duo specialia inducamus, vt scilicet mandatarius, nominatis & graduatis praefertur, habeatque beneficia, quorum ex lege saltem concordati, est incapax: nam hoc falsum est, quum haec qualitas, nulla lege in mandatario desideretur, concordatum enim, dicit. §. statuimus. prohibens, ne tales villae muratae alijs personis quam ibidem designatis conferantur, ordinarios tantum & eorum auctoritatem impedit: & quod

- 25 de concursu ¶ duorum specialium, efferri vulgo solet, periculosum est, l. fin. C. ad Velleian. vt fufius alibi demonstraui. libr. de iuris ciuilis arte. 1. cap. 14. & in l. si is qui. ff. de vsucap. Prætereà vbi verum esset, eorum tamen concursum admitti constat, vbi vtrumque iure communi inducitur, & alterum ex altero fluit. l. singularia. ff. de rebus cred. §. si ab hostibus, quib. mod. ius pat. pot. Bal. l. 1. in fin. C. quan. li. ab empt. disce. Denique non pugnat, quòd aliud sit conferre, aliud mandare collationem ab altero fieri: gl. c. duob. de rescri. in 6. & in c. eum cui, & c. si postquam. de præben. eo. lib. vnde quia Papa sibi successoribusque suis reseruat vt beneficia quæcunq; & quomodocunq; qualificata conferre possit, d. §. declarantes, non videtur hoc mandati executoribus permisisse. l. cum prætor. ff. de iud. c. ad audientiam de deci. Et
- 26 enim respondeo, tunc ¶ Papam censerì conferre: cum exequutor Apostolicus, in vim mandati cõfert: c. hi qui in fi. de præb. in 6. is enim facere dicitur, qui alteri faciendum mandat. l. pater in fine. ff. de ma. vind. Panorm. c. in caussis. col. 2. de elect. Sicuti & is ab Episcopo destitutus intelligitur, qui à vicario mandatum habente, remouetur. gl. c. vn. de ca. mo. in 6. Alijs multis modis nouellâ legem, §. in ecclesijs. de collat. in pragma. §. statuimus. 2. eod. titu. in concord. de parochialibus Ecclesijs villisque muratis loquentem, Doctores, gloss. d. §. in Ecclesijs. Rebuff. d. §. statuimus. & in tractat. no. quæstio. 16. ampliant, restringunt, & interpretantur, quæ apud illos legenda relinquo.
- 27 *Ab vniuersitate Gallie celebri. Solis concessum test vniuersitatib^a, vt alunos suos nominare possint. Sitê quod ad dictas, & §. ita tamen. vbi gl. de coll.*
in

in prag. cum enim in studiorum gratiam, l. quicquid, C. de aduo. diuer. iud. & vt Ecclesijs de viris doctis prouideatur, ca. cum ex eo, de elec. in 6. nominationes introductæ sunt, §. insuper, cum seq. qu. de collat. in prag. Academijs † hanc facultatē 28
concedi oportuit, quarum antecessores, studiosorum qualitatem, perspectam verisimiliter, & cognitam habent. l. nemini, C. de aduoc. diuer. iudi. Quosque præsumendum est, illorum tantum nomen edituros, quos tanto munere dignos existimarint. l. 2. C. de offi. ciuil. iud. c. in vestra, de procur. ca. nisi de præben. Neque † verò putandum, 29
omnibus id permissum vniuersitatibus, sed Gallicanis tantum, & Delphinatus, Proc. Concord. §. 1. de regu. ad præl. no. & alibi sæpè. & ijs quidem celebribus, seu vt dicunt famosis, in quibus videlicet multi nominis interpretes iura publicè profitentur, §. præterea, de collat. in concord. modo tamen suspensæ non sint, §. monemus, eod. titul. temporeque duntaxat quadragesimæ, (vt Gallorum recepit vsus) ea liberalitate vtantur, gloss. §. statuit, de colla. in prag. & ad beneficia extra regnum sita, nominationes non protédant: Rebuff. qu. 6. tract. nomina. cum autem vnitæ prouinciæ ius, naturam, & priuilegia fortiatur, cui adiunctæ sunt: l. si conuenerit, §. si nuda, ff. de pigno. actio. vbi Bartol. crediderim, Taurini † vniuersitatem 30
paucis abhinc annis regno Gallorū additam nominare posse. l. prædijs, §. qui domū, & l. vxorem, §. legauerat, ff. de leg. 3. Nam & si nouè in Gallia vniuersitas erigeretur, eisdem quibus veteres prærogatiuis, & priuilegijs frueretur. c. cū olim de cōf. Cū autē nominandi potestas Academijs peculiari ter tributa sit, §. præfati, 1. de collat. in conc. palā est, solas iuris, Theologiæ, aut alterius discipline

- 31 † facultates, nominare minimè posse. gloss. §. ita tamen, in fin. eod. tit. in prag. Sed nec literas temporis studij (si summo iure vtamur) cum eæ ab vniuersitate manare, pariter & procedere debeânt, §. præfati. 2. de collat. in concord. non conflatur autem vniuersitas, ex facultatibus separatis: Bal. auth. habita, C. ne fil. pro patr. quod tamè stricti ius, Parisiensis Academia non recepit. In qua quælibet facultas, tam gradus, quàm tēporis studij literas, eiusdem facultatis scribæ non vniuersitatis manu signatas, concedit supremo senatu, vt docti viri, Rebuff. d. §. præfat. referunt, id comprobante. Porro autem quoniam † concedendarum nominationum facultatem vniuersitatibus lex defert: §. item quod ad dictas, & §. ita tamen, de coll. in prag. putauerim, vniuersitates ea in re, ordinaria vti potestate. l. & quia, ff. de iuris. omn. iudic. Nam etsi ex Romani pontificis delegatione, id facerent, consequens esset, vt ab Academijs nominati, Apostolicis impetrantibus, in data posterioribus, præferrentur aduersus concordati legē, §. declarantes, de man. Apost. in concord. Quandoquidem à Papa nominati, censerī debent, quos eius delegatus nominauit. l. pater in fine, ff. de ma. vind. Fel. in c. post cessionem, ad. fi. de proba. Oportet autem ordinarijs collatoribus, hoc est, qui legis, aut Roma. pontif. concessione, beneficia conferunt, ca. à iudicibus, 2. qu. 6. gloss. ca. ordinarij, de offic. ordi. in 6. vel ecclesiasticis patronis, ab vniuersitatibus nominat. dirigi. §. i. §. præterea, & tot. tit. de colla. in concord. Quicunque
- 33 † tamen fuerint ordinarij, grauari poterunt, d. §. præfati, i. & d. §. præterea. siue Regulares, siue seculares, §. volumus, de collat. in concord. & tam
- 34 maiores, vt † Cardinales, legati, Archiepiscopi
& Epi-

& Episcopi, §. quod si quis, i. eo. tit. prag. §. si quis
 verò, eod. tit. concord. licet priuilegio (quod in-
 dultum vocant) suffulti, ne sua ab alijs beneficia
 conferantur, Rebuff. qu. 8. tracta. nomi. cum vim
 contractus habeat cōcordatum. §. 1. de fir. & irro.
 stab. concor. Cui ideo Romanus pontif. in præiu-
 dicium Gallorum, quibus iam ius quæsitum est
 derogare nequit: ca. 1. de proba. c. post ea, c. 25. q.
 2. quàm minores, vt abbates, & alij inferiores col-
 latores. d. §. præfati, 7. Aded quidem, vt † collegi-
 um seu capitulum ecclesiæ, collationem benefi-
 ciorum, habens sicut mandatis, ca. eam te, de re-
 scrip. cap. fi. de concess. præb. in 6. ita nominatio-
 nibus grauari possunt. d. §. præfati, 1. Eidemque
 directa nominatio, singulares canonicos, vice ca-
 pituli conferentes, comprehendat. ca. fi. de præb.
 in 6. Licet secus, si ratione dignitatis conferant.
 Tametsi † adiecta esset clausula, communiter, vel
 diuisim, d. c. fi. vbi gloss. & doct. gloss. §. statuit, de
 collat. prag. Cùm literæ capitulo directæ, palam
 faciant, noluisse nominantes, dignitatem extra
 capitulū grauare. c. cùm in illis, §. fi. de præb. in 6.
 Ex quo ratione dignitatis, de capitulo collator
 non existit. Innoc. c. 2. de instit. Operabitur ergo
 hæc adiectio, communiter vel diuisim, vt anti-
 quior canonicus, ex fundatione beneficij colla-
 tionem habens, cum ratione canonicatus de capi-
 tulo sit, per nominationem, sicuti per mādatum,
 grauatus intelligatur. d. ca. eam te, & d. c. fin. in fi.
 Non † poterunt tamen, capitulo à quo beneficia,
 nec quidem nominatis conferri possunt: sede va-
 cante, nominationes insinuari. gloss. §. itē voluit,
 de collat. in prag. Cùm non sit ordinarius colla-
 tor. c. illa, ne sed. vac. Nec obstat, quod crebrò ex-
 istimatum sit, in collationibus necessarijs, (qua-
 lem

35

36

37

lem dicunt quæ fit nominato) capitalum Episcopo succedere. Rebuff. qu. 14. num. 78. Nam hoc falsum, ex Alexan. iij. d. c. eam te, de rescrip. constitutione, & Honorij in rescripto, d. ca. illa. paulò ante euicimus. Nec t̄ admodum tutum mihi videtur, asserere collationem quæ fit nominatis, necessariam esse: quando concurrentibus pluribus eiusdē anni nominatis, possit Episcopus cui vult gratificari. §. statuimus, 1. de collat. in conc. Quo casu liberalitatem exercere dicetur, saltem in cui vult conferendo. gl. ca. relatum, de præb.

39 Sed an t̄ vniuersitas nominationem re integra reuocare possit, quæritur? Et creditum est posse, gloss. §. item quod addictas, de collat. in pragm. Cùm per eam nullum ius quæretur nominato, vt antè probatum est. Et postulâtes re integra à postulatione resiliant, ca. bonæ, 2. de postul. præben. Ego verò contra. Si non subsit ingratitude, aut alia iusta causa reuocandi. Clem. 1. de renuntiat. ca. pastoralis, de iur. patr. Et quoniam Episcopus nominandi facultatem, in ecclesia habens, non variat, si semel nominauit. l. apud Aufidium, ff. de opt. leg. Rot. 22. & 35. in Ant. Nec dispensationem à se factam, inferior à Principe reuocat. ca. ex tua, de fil. presbyt. gloss. ca. cum ex eo, de elect. in 6.

Gallo sue discipline alumno.

40 Nominari t̄ verò non possunt, nisi clerici, ca. cum adeò. de rescrip. ca. ex literis, de transact. natalibus, ætate, & moribus idonei, capit. cum in cunctis, de elect. & ij quidē non exteri, sed Galli. Quibus peculiariter hoc indultum est, §. nam ecclesiarum, vbi gloss. in proœ. prag. si post nauatā per statutum tempus studijs operam, §. præterea, de collat. in concord. vniuersitate celebri, quæ nomi-

nominationem confert, §. item quod ad dictas
 eod. tit. in prag. §. volumus, eod. titu. in concord.
 aliquo gradu legitimè sint decorati. §. item pla-
 cuit, & §. in super, eod. in prag. §. teneantur, eo. in
 concord. Et ita non per saltum, l. nemo, C. de ad-
 uoca. diu. iudic. recepto puta licentiæ gradu ante
 baccalaureatum, vel docturæ ante licentiam. §.
 monemus, de collat. in conc. Nec per bullam, seu
 rescriptum principis. 10. Fab. §. responsa. de iur.
 natur. Ias. l. si. quis maior, C. de transa. Denique
 beneficia non habentes, vsque ad valorem ducen-
 torum florenorum, aut ducatorum auri, de came-
 ra. §. volumus, de collat. in conc. Tempus † autem 41
 legitimum est in Theologiæ gradu decennium.
 Præterquam respectu baccalaureorum, vt vocât
 simplicium, in quibus sex anni sufficiunt. In do-
 ctoribus verò, & licentiatis, in altero iurium aut
 medicina, septênium. In baccaulaureis, iuris ca-
 nonici, aut ciuilibus (si non ex vtroque parente no-
 biles sint, quos per tres annos in altero iurium
 studuisse, satis est) quinquennium vt & magistris,
 & licentiatis artium, cum rigore examinis. d. §.
 præterea, & d. §. in super. Quemadmodû † autem 42
 in nominationibus desideratur scriptura, §. præ-
 fati. 1. & 2. de collat. in conc. scribæ vniuersitatis,
 (quem alij Secretarium, alij bidellum vocant)
 manu ob signata, & authentico eiusdem acade-
 miæ sigillo annotata, dict. §. præfati. 2. in fin. quæ
 diem, mensem & annum contineat, tum vt con-
 stet, an extra permissum tempus, nempè quadra-
 gesimæ, nominatio concessa sit: tum vt appareat
 ex pluribus nominatis, quis antiquior existat. §.
 statuimus, l. de colla. in conc. Hoc est, primò no-
 minatus, ca. si. de consue. in 6. ca. fin. 17. dist. simi-
 liter, hæc omnia in attestationibus tēporis studij
 defi-

desiderantur. d. §. præfati. 2. Et præterea duò testes, integræ fidei, l. 3. l. vbi numerus, ff. de testib. eiusdemq; cum eo de cuius studio deponunt professionis. ca. veniens, 2. in fin. de testib. qui iurati l. iurifiurandi, C. eod. ca. tuis, eod. tit. de perfecto studij tempore, non domi, sed in celebri aliqua vniuersitate, d. §. præterea. nec singulariter, sed concorditer, ca. bonæ, 1. de elect. deponant. Sanè

43 † quoniam nobilibus ex vtroque parente (quibus non tantum in profanis, l. non tantum, §. 1. ff. de excusat. tutor. sed etiam in spiritualibus, vbi generis claritatem, virtutum dignitas comitatur, cap. penult. de præbend. ca. recurrat, §. fin. 32. qu. 4. pleraque peculiariter lex indulfit) ca. de multa, de præben. & d. ca. penult. studij tempus, breuius multò quàm alijs diffinitum est, d. §. insuper, & dic. §. præterea. rem quoque, ne via fraudibus pateret, diligentius inquirèdam. Concordatum censuit, vt scilicet quatuor testibus (iam dictæ qualitatis) in iudicio coram magistratu ordinario loci, in quo natus est, qui notabilitatem allegat deponentibus, perquisitæ rei veritas elucescat. §. cum verò, de collat. in concord. Præter

44 superiora, † sunt qui putant illud quoque necessarium, vt literæ studij testentur eum quo de agitur, in scholasticorum numerum quondam relatum, hoc est, matriculatum fuisse. gloss. §. item quod ad dictas, de collat. in prag. quandoquidem scholarium, vt nec militum priuilegijs minimè fruantur, qui in matricula, hoc est libro, in quo certæ conditionis homines describuntur, l. 3. de agent. in reb. lib. 12. ca. relati non sunt: lex eo, ff. de mil. testa. l. Scrinarios, C. eod. sed cum hoc neque Pragmatica, neque cōcordatum requirat, capi coniectura potest, eam nouellæ legis mentem

tem

tem non fuisse, l. de pretio, ff. de publicia. idque frequentissimo Gallorum usu, comprobatum scimus, & Rebuffus noster qu. 10. tract. nomina. testatur. Vt scilicet, matricula non desideretur, sed probatio temporis studij sufficiat. Præter t̄ superiora, ut suis partibus nominatio constet beneficiorum, quæ possidet nominatus, & eorum veri valoris, §. volumus, de collat. in concord. expressio requiritur. Beneficia autem sic accipere debemus, siue maiora, siue minora, cap. 2. de præb. in 6. gloss. cap. 1. de regul. iur. eod. libr. & quantumcunque modica, cap. si proponente, de rescr. ca. si motu, de præbend. in 6. siue præterea vnum, siue plura, l. 3. §. 1. ff. de neg. gest. cū harum rerum scientia, & expressio, vniuersitatem à concedendo remorari possit: c. postulasti, de rescript. quæ ratione hospitalia quoque, leprosariorum & cætera id genus, (quæ tamen beneficij verbo, non continentur) Clem. per literas, de præben. in nominationibus exprimi debent. gloss. §. item quod vniuersitates, de collat. in prag. Idemque de t̄ pensione dicendum puto, gloss. d. §. item quod. extensa concordati lege per limitem rationes, l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de leg. 2. Licet enim pensio beneficij verbo non veniat: ca. ad audientiam, de rescript. ca. quamuis, de præben. in 6. legis tamen mens hoc suadet, quæ scholarium inopia succurrere voluit. d. §. volumus. Inde palam faciens, nominationes ad literarum iustitiæ (quas alij in forma pauperum vocant) naturam accedere: in quibus non tantum pensionem, sed & temporale patrimonium, exprimi oportet. Felin. cap. postulasti, colu. 7. de rescript. A qua sententia, nec usus noster abhorret. gl. reg. Canc. 61. de beneficijs tergo dubium non est, siue ea de iure

45

46

47

pos-

possideantur, dict. §. volumus. siue vi, & de facto occupentur. gloss. in cap. eum qui, de præb. in 6. & in d. §. item quod. Nec enim inquirimus, vtrū iure legitimo teneatur: ne, l. i. §. non quærimus, ff. si quis, omiff. caus. testa. præsertim violentus, melioris conditionis, quàm legitimus possessor existat: l. Seruius, ff. quod vi aut clam. d. ca. eum qui. sed id tantum, an à nominato possideantur.

48 d. §. volumus. Per contrarium † verò, subtrahi in nominationibus poterit, vt doctores putant, collatum quamuis acceptatum beneficiū, cuius nondum possessionem nacti sumus. gloss. dict. §. item quod. Idemque creditum est in beneficio, quo quis spoliatus & deiectus fuit. gloss. dict. §. item quod. At ego in vtroque contra, cum enim per collationem ius ad rem, ca. si. de concess. præben. in 6. acceptationeque; sequuta ius in beneficio queratur: cap. si tibi absenti, eod. tit. & spoliatio, † non titulum, sed beneficij possessionem tantummodo auferat: cap. conquerente, capit. in literis de restit. spol. l. si id quod, §. si. ff. de acquir. possess. viget quoque his casibus ratio legis, quia expressum potuisset vniuersitatem à concedendo retardare. d. cap. postulasti. Qua paulò ante diximus, hospitalia, leprosas, pensiones, & similia, que nec beneficia sunt, nec beneficij verbo veniunt: d. ca. quamuis, de præb. in 6. d. Cle. per literas. exprimenda esse: multo magis igitur verum & proprium, eadem ratione vigente, exprimendū erit. Auth. multo magis, C. de episc. & cler. huc pertinet, quòd crebrò & rectè traditum est, apostolicum impetratè, de beneficio quo spoliatus est, debere mentionem facere. Panor. cap. in nostra, de rescript. & in ca. cum teneamur, de præbend. Amplius existimatum est, posse nominandū subtrahere

ticere

ticere beneficia, quæ à se possidentur, non † pa- 50
 cificè (hoc est, non sine lite, & controuersia iu-
 diciali) gloss. Clem. vn. de sequest. poss. quorum
 veluti recredientiã habuit, lite tamen adhuc pen-
 dente, super pleno (vt vocant) possessorio: glos.
 d. §. item quod. quæ sententia in hoc regno non
 vera esse non potest: cùm eo iure vtamur, vt ob-
 tinens in vindiciarum lite (quam † victoriã vul- 51
 gus recredientiam vocat.) Bud. l. 2. ff. de origi. iur.
 nec quidẽ simpliciter possidere dicatur, sed sub
 manu (sic loquuntur pragmatici) Regis, & curiæ.
 Exprimere autem, quòd non ipse per se possidet,
 nominandus non obstringitur, d. §. volumus, nisi
 in eo ius certum habeat, & indubitatum. vt de
 collato & eo, quo quis vi deiectus est, mox osten-
 di. Verum quoniam nominationes, vniuersitas,
 & collationem ordinarius, beneficia redditus du-
 centorum aureorum de camera habenti, iustè de- 52
 negat, d. §. volumus. sanctissimè constitutum est,
 vt in nominationibus, verus possessorum † bene-
 ficiorum valor exprimeretur. d. §. volumus. Et
 in apostolicis impetrationibus, ex pontificum,
 Vrba. vj. Rot. 292. no. Ioan. xxij. Anch. consil. 138.
 & Inn. viij. Reg. cancel. 61. constitutione, & curiæ
 Romanæ stylo, Panor. & Felin. cap. ad aures, de
 rescrip. multò ante tempore receptum erat, nul-
 la tamen pontificij iuris expressa lege suffragan-
 te, gloss. Clemet. I. de præbend. siue de valore
 obtenti siue obtinendi beneficij, tractemus. Pa-
 normit. dict. cap. ad aures. Et quamuis hoc ratio-
 nis velamento, vsus Romanæ curiæ scriptores,
 confirment. Panor. Feli. & Deci. d. cap. ad aures,
 Quoniam potest expressa reddituum beneficij
 æstimatio Papam à concedendo retrahere. dict.
 cap. postulasti, de rescript. Galli tamen aliam ra-
 tionem

tionem esse putant. Ne Romanus pontifex Anna-
53 ta, † hoc est, fructibus primi anni sacerdotij va-
 cantis, aut certa eorum parte) defraudari possit.
 §. 1. de annat. in pragm. & concor. Vndè nec hanc
54 † veri valoris expressionem recipiunt, æstimati-
 onem 24. ducatorum de camera, in quibuscunque
 gratijs ad beneficia, cuiuscunque valoris dunta-
 xat exprimentes. gloss. §. fin. de mand. Apostol.
 in concord. Generaliter que † constitutiones Pa-
55 pæ Burfales, hoc est, ad implendos Romanorum
 pontificum loculos editas, Galli rejciunt. Qui-
 bus concordati lex, de verò valore in nominati-
 onibus exprimendo, annumerari non potest.
 Cùm nec Papæ, nec vniuersitati, annatę nomine,
 quicquam præstetur. Quocirca hoc iure etiam-
 num vtimur, vt nominationes verum possessi be-
 neficij valorem expriment. Rebuff. tractat. nom.
 quæst. 9. num. 33. In quibus præterea sicut in gra-
 tijs, Clem. si Romanus à contrario, de præbend.
 constituit Basiliense concilium, §. item quod vni-
 uersitates, de collat. in prag. vt præsignes & no-
56 tabiles beneficiorum qualitates † insererentur.
 Veluti. An dignitates sint, an personatus, cap. ad
 aures, de rescript. An curam habeant animarum,
 cap. cum in illis, in princ. de præbend. in 6. Clem.
 1. eod. titul. continuamve ex statuto, vel consue-
 tudine residentiam requirant: cap. fin. de cleric.
 non resi. quarum & similibus qualitatibus expres-
 sio, specialis esse debet. Clemen. fin. de offic. ord.
 Vndè generalis per hæc veluti verba, non obstan-
 te quòd alia beneficia habeat, etiam si fuerint di-
 gnitates, personatus, &c. non sufficeret: gloss.
 dict. §. item quod vniuersitates. nam & hæc vni-
 uersitatem à concedendo, cap. quamuis, & cap. is
 cui, de præbend. in 6. & collatorem à confe-
 rendo, gloss. dict. §. item quod. retrahere possunt,

Qua ratione licet de qualitate ordinis annexi, ca. ei cui, de præbend. in 6. aut de beneficio accessoriè vnito, cum super eo dispensatio necessaria non fit: cap. super eo, eod. titu. mentionem fieri non oporteat: vbi tamen ecclesiæ æquè principaliter vnitæ essent, & annexæ: ita vt alteri altera non accederet, quia eiusdem potestatis, & dignitatis essent, l. generaliter, ff. de fideiuss. ca. vn. de consecr. eccl. in 6. annexa pariter foret exprimenda. Clem. i. de præbend. Et generaliter, qualitatis † insignes, quæ ratione priuilegij consuetudines ecclesiæ, aut aliter de facto insunt, sine 57 surreptionis vitio taceri non possunt, licet inherentes de iure communi, necessariò exprimi non debeant. Felin. in capit. in nostra, caroll. 4. de rescript. Veluti de cura animarum, quam Archidiaconus ipso iure habet. cap. ad hæc. de offi. Arch. cum enim princeps omnia iura in pectoris sui scrinijs habeat, l. omnium. C. de testament. ca. i. de constitu. in 6. deceptus dici non potest, taciturnitate eorum, quæ lege continentur. Accurs. & Bald. l. 2. C. si contra ius, Felin. dict. cap. in nostra. Sanè concordati lege, qualitatis † expressiõnem 58 minimè necessariam nouissimi credunt, Rebuff. qu. 9. num. 47. cum de ea in lege verbum nullum. l. de pretio. ff. de publ. Quorum sententia pragmaticæ correctionem inducens, vix defendi potest. Quod enim non mutatur, iure præsertim communi adiutum, Clement. i. Cle. si Romanus, de præbend. ca. cum in illis, eod. tit. in 6. cur stare prohibetur? l. præcipimus, in fin. C. de appel. Nec me fugit, antiquata esse per Concordatum, pleraq; pragmaticæ sanctionis capita: §. quod ad ea, in proœm. concord. cæterùm hac in parte, ei legi derogatum non legimus. Quin potius ea à

Concordato, interpretationem, & confirmationem recipit. dict. §. quod ad ea, iuncto §. volumus, de collat. in concord. Vndè secundum eius terminos concordati lex intelligenda. §. penult. de fil. ante dotal. instr. nat. col. 3. Nec t̄ correctio legis diminutorie induci debet: gloss. capit. cupientes, §. quod si per 20. de elect. in 6. aut ad capitula separata produci, quæ aliqua ratione saluari possunt. gloss. §. i. de hæredib. ab intest. col. 9. Porro autem t̄ impetrata in hunc modum nominatione, ne iustam alieni facti ignorantiam collatores prætendant, l. fin. ff. pro suo. debet nominatus per se, aut per procuratorem, l. i. §. i. C. de bon. mat. coram notario, & testibus, cap. quoniam contra, de probat. nomen suum, §. statuit. de collat. in pragm. §. teneantur, eod. titulo in concord. cognomen, literas gradus, nominationum, & temporis studij, nobilitatisque (si nobilis fuerit) ordinarijs collatoribus, aut patronis Ecclesiasticis seu eorum vicarijs, si illi absentes fuerint, semel in anno, tempore quadragesimæ insinuare, l. iubemus, C. de emancip. liber. id est, exhibere, ostendere, & præsentare. Clemen. causam, de electio. Debet t̄ præterea ordinarijs petentibus, cap. cum personæ, de priuileg. in 6. duplicatas literas, hoc est originales, cum exemplo, seu copia, suis sumptibus & expensis, dicto §. teneantur. dare. gloss. dict. §. teneantur. non quidem, vt ambas literas collator retineat, sed vt copia conseruata, authenticam, seu originalem visam, & perlectam reddat. dict. §. teneantur. Hec si neglexerit facere, nominatus nequibit eo anno quo negligens fuit, vacans etiam diffinito tempore beneficium in vim, gradus aut nominationis petere. §. ita tamen, de collatio. in pragm.

Si ve-

Si verò diligenter hæc omnia expleuerit, occurrente vacatione beneficij, debet collatorem, aut eius vicarium requirere, vt sibi conferat beneficium. Ille autem † graduum, aut nominationum ordinem sequi, non astringitur, §. statui-
 mus, i. eod. titul. concord. sed ex graduatis, vel nominatis cui volet, poterit gratificari, dict. §. ita tamen. non prouisum tamen, dicto §. statui-
 mus. vitandæ fraudis gratia, cap. quia nonnulli, de cleric. non resid. & ne vnus vendicet sibi sti-
 pendia plurimorum, cap. fin. de consuet. in 6. nisi nominati diuersorum annorum essent. Tunc e-
 nem antiquiori, hoc est primo nominato, dicto §. ita tamen, & dict. §. statui-
 mus. si tamen idoneus sit, & cessante gradus prærogatiua, conferre tenetur. l. quoties vtriusque, ff. de regul. iur. cap. qui prior, eod. titul. in 6. Locusque fit anti-
 quæ Iuris Regul. Qui prior est tempore, potior est iure. §. quod si quis, vbi gloss. de collati. in pragm. §. si quis verò, eo. tit. in concord. Quod si requisitus collator nominato conferre recuset, ad eundem est proximus superior, ad quem fit deuolutio. capit. cuncta per mundum, 9. 3. aut † Ro-
 manus pontifex, cum quocunque siue proprio, siue deuoluto iure conferente, concurrens, dict. §. si quis verò. Alligatumque est interim ordinarij os, vsque adeò, vt si alteri quàm graduato, aut nominato conferat, sit ipso iure nulla collatio. l. si dari, ff. de verbor. obligat. cap. non præstat, de regul. iur. in 6. Vndè cum non præstet impedimentum, quod de iure effectum non habet: cap. fin. de iur. patron. gloss. §. quod si quis, i. de collat. pragm. traditum est, posse collatorem retrocedere, nominato cum effectu conferendo. l. nonnunquam, ff. de collat. bonor. capit.

62

63

- magnæ, 22. quæst. 4. Nec enim eius varietatem lex aspernatur qui mutauit in melius consilium. cap. post electionem, §. quoniam, de concess. præbend. c. inter dilectos, de excess. prælat. Et quod
- 64 dici solet, per primam collationem impediri secundam donec prima cassata fuerit, intelligi volunt, nisi prima notoriè nulla sit. cap. cum terra, in fin. de electio. Aut non eodem iure ambæ procedant. l. tutorem, ff. de ijs qui, vt indi. capit. quia diuersitatem, de concess. præben. Vt in proposito, cum prior voluntatis fuerit, & posterior necessitatis. gloss. dict. §. quod si quis, 1. Sed vt-
cunque ex æquitate defendi possit hæc sententia, vix est, vt stricto iure recipiatur. Cum ordinarius, qui primo contulit non capaci, officio suo omninò functus, Panorm. cap. accedens, num. 3. de præbend. per delictum potestate conferendi priuatus sit, capit. cum in cunctis, §. fin. de elect.
- 65 facta que mox ad superiorem deuolutio, dict. §. si quis verò. post deuolutionem autem facta collatio, nullius est momenti. cap. licet, & cap. fin. de sup. negl. prælat. Illud postremò notandum nominationis vim, ad omnia omninò beneficia
- 66 non protendi. Neque enim electiua, §. monasterijs, de regu. ad prælat. not. fa. in concord. vacantia ex causa permutationis, §. volumus, de colla. eod. lib. patronata laicorum, §. præfati. i. eod. tit. post datam nominationum creata, Clemen. fin. de rescript. regularia in nominationibus secularis, secularia in nominationibus regularis, §. volumus, de collat. in concord. vacantia in curia, ca. 2. de præbend. in 6. aut aliter reseruata, cap. execrabilis, eod. titul. in extrâ. Co. nominationibus continentur. Et generaliter, quæcunque mandatis non comprehenduntur, quæ nos paulò inferiorius

rius suo loco referemus. Nectamen ignoro, inter nominationes & mandata, quantum ad hanc rem pertinet illud interesse, quod mandatario ⁶⁷ beneficium simplici resignatione vacans de iure, ca. dudum, de præben. in 6. cap. fin. de renunt. eod. libr. (licet diuersum Gallorum mores receperint) debeat, non item nominato. §. item quod omnia, de collat. in pragm. Sed potest illud per ordinarium liberè cuicumque conferri, dict. §. volumus. nisi in fraudè nominatorum, vel graduatorum, facta probaretur renuntiatio. ca. 2. de renunt. in 6. Quæ fraus multifariam, multisque modis detegitur: quos copiosè iuxta, ac eruditè Rebuff. noster in dict. §. volumus. conguessit. Qui alibi præterea, differentias & similitudines multas inter nominationes & mandata, nominationumque materiam, diligentissimè perstrinxit: Rebuff. in §. declarantes, de mand. Apost. in concord. & in tract. nominatio. ad eum igitur auidè lectorem, cui hac nostra paraphrasi factum satis non videbitur relego. Ego enim in hoc tractatu plus æquo prolixior mihi fuisse videor.

CAP. V.

De mandatis Apostolicis.

SUMMARI A.

- 1 *Episcopatum prouiso ad quem spectet.*
- 2 *Decreti liber quando editus.*
- 3 *Mandatorum origo.*
- 4 *Episcoporum carnalis affectus.*
- 5 *Executor duplex.*
- 6 *Literarum triplex forma.*
- 7 *Literæ gratiæ.*

- 8 *Literæ iustitiæ.*
- 9 *Literæ cum secundum.*
- 10 *Literæ in forma communi.*
- 11 *Literæ dignum arbitramur.*
- 12 *Literæ facultatis.*
- 13 *Literarum facultatis vis.*
- 14 *Literæ rationi congruit.*
- 15 *Literæ si neutri.*
- 16 *Mandatis pluribus ecclesia non grauat.*
- 17 *Clausula, si pro alio.*
- 18 *Numerus pluralis in singularem.*
- 19 *Mandatorum grauamen in Gallia.*
- 20 *Gratia tertia quando effectum habeat.*
- 21 *Clausula optionis.*
- 22 *Mandatarum primum vacans acceptat.*
- 23 *Rescripti verba expendenda.*
- 24 *Clausula Decreti.*
- 25 *Pœna contra ignorantes nulla.*
- 26 *Annulatio actus an pœna.*
- 27 *Clausula anteferri.*
- 28 *Celestini Papæ imprudentia.*
- 29 *Clausula motu proprio.*
- 30 *Motus proprius quando nihil operetur.*
- 31 *Motus proprius inferioris.*
- 32 *Motus proprius non præsumitur.*
- 33 *Mandati forma apud Gall.*
- 34 *Forma mandati an substantialis.*
- 35 *Clausula à Gallis non receptæ.*
- 36 *Mandatum generale esse oportet.*
- 37 *Exprimenda in mandatis.*
- 38 *Ignorantia an excuset à surreptione.*

- 39 *Coniectura surreptionis.*
- 40 *Mandatum an tribuat ius ad rem.*
- 41 *Afficitur multis modis beneficium.*
- 42 *Mandatarijs concurrentibus quis praeferatur.*
- 43 *Hora inducit prioritatem.*
- 44 *Impetrans posterior, quando praeferatur.*
- 45 *Negligentia quando impetranti imputetur.*
- 46 *Beneficia mandatis non comprehensa.*
- 47 *Beneficia nouè creata.*
- 48 *Suppressa beneficia.*
- 49 *Monoculum beneficium.*
- 50 *Relatiuum aliquo.*
- 51 *Regularia regularibus, & cetera.*
- 52 *Mandata quando expirent.*
- 53 *Papa reuocat gratias.*
- 54 *Mandata an morte Papae reuocentur.*
- 55 *Fulminare processum.*
- 56 *Renuntiatio quando in manu superioris.*
- 57 *Renuntiatum tacite gratia.*
- 58 *Galli mandata generalia recipiunt.*
- 59 *Mandatarius vacans acceptat.*
- 60 *Litigiosum beneficium nemo acceptare tenetur.*

INITIO nascentis Ecclesiae, Episcopatum ¶
 prouisio ad solum Roman. Pontific. c. omnes.
 22. distinct. pertinuit, qui summa ratione, eam
 non multo post tempore, transtulit in collegia
 singula Cathedralium ecclesiarum. c. fin. 16. qu. 7.
 Panorm. c. cum Ecclesia Vulterana. de electio. De
 inferioribus verò sacerdotijs, Episcopi soli dis-
 ponebant liberè, gloss. c. quamquam de electi. in
 6. quos nec premere, nec grauare in beneficiorum
 collatione, veteres Pontifices voluerunt. eccle-

siasticum ordinem confundi, rati cū sua vnicui
 que Episcopo iurisdictio, & authoritas, non ser-
 uatur. c. peruenit. ii. q. 3. Vnde nec beneficia cōfe-
 rebāt, nec ius tribuebāt ad vacatura, tū ne Episco-
 pis inferrēt iniuriā, Pan. c. olim in si. de V. S. tū ne
 ad alterius mortē captandā, hoc prētextu ansam
 p̄bere viderentur. c. 1. 2. 3. & c. post electionem de
 concess. præben. Qua in sententia diutissimè per-
 manserunt. Nam anno 1150. mandatorum vsū
 prorsus incognitum fuisse, coniectura ducimur.
 2 Quod in decreti libro (quod circiter teum annū
 à Gratiano monacho editum perhibetur) gloss.
 c. post appellationem. §. forma. 2. quæst. 6. nullæ si-
 miles gratiæ legantur. Ioan. And. c. duobus. de re-
 scr. in 6. Exrescente verò hominū cupiditate, Pō-
 tif. Rom. ineundæ (vt nonnulli putant) Polid. de
 inu. rer. li. 8. c. 2. rationis studiosi, qua rē angustā
 domi iuarent, cōcedere † mandata cœperunt, ta-
 3 xationes cōstituētes, p̄ quas & taxatis literis, & e-
 stimatis sacerdotijs, quæ ipsi vacantia contulil-
 sent, aut promississent vacatura, certum caperetur
 inde vectigal. Nos verò aliam rationem originis
 4 mandatorum fuisse dicimus: cū enim † Epif-
 copi, consanguineorum aut alio carnali affectu
 obcæcati (quo morbo vetere, graui, & periculo-
 so, antistites nostri nondum leuati videntur) gl.
 c. peruenit. i. quæsti. 3. potestate conferendi bene-
 ficia abuterentur, indignos idoneis præferentes,
 c. graue de præbend. sacrifque ordinibus à se ini-
 tiatos, iniuriosè repellentes, c. accepimus de æta.
 & qualit. cœpit admonere Papa primū Episco-
 pos, vt idoneos ecclesijs præficerent, c. cū ex eo
 de electi. in 6. præsertim quos ad sacros ordines,
 sine titulo promouissent. cap. 2. & cap. episcopus
 de præbend. d. c. accepimus. Nonnunquam cer-
 tam

tam personam exprimens, quam ob insignem vir-
 tutem, singularem eruditionem, aut collatum a-
 liquod in Romanam sedem meritū, hoc præmio
 remunerare iustum putabat, cap. cū dilectus. de
 cleri. non resi. l. iuris peritos in princi. ff. de admi.
 tuto. Deinde si cunctabantur ordinarij, scribe-
 bat eis summus Pontifex præcipiendo, vt designa-
 tæ personæ conferrent, crescenteque episcopo-
 rum peruicacia † exequutores deputabat, qui 51
 vel collatores cogere, & hi ad compellendum
 dicti, c. si capitulo vbi gloss. de conces. præben. in
 6. vel conferrent ipsi, & hi ad prouidendum ap-
 pellati. c. abbatem. de rescrip. c. proposuit. de con-
 ces. præben. d. c. si capitulo. Hocque colore man-
 data de prouidendo quæ apud maiores, patresque
 nostros non fuerunt, in ecclesiam Christianam
 irrepisse mihi videntur. Panormi. c. postulasti. 3.
 not. de rescrip. Inde tres † illæ literarum formu- 6
 læ, in Pontificio iure frequentatæ, monitoriæ,
 præceptorîæ, & exequutoriæ. c. cōstitutus. c. ex in-
 sinuatione. c. capitulum. c. mandatum. c. literis de
 rescript. Ex quibus duæ primæ (præterquam cum
 pro receptione monialis Papa scribit) Panormi.
 d. c. ex insinuatione. ab aula recesserunt, solæque
 sunt in vsu exequutoriæ. Panorm. d. c. constitutus.
 & d. c. capitulum. quæ † literæ gratiæ dicuntur. c. 71
 tibi qui. de rescrip. c. si super gratia de offi. deleg.
 c. si pluribus. & c. quamuis de præben. in 6. d. c. mā-
 datum. quod ex mera Romani Pontificis gratia,
 & liberalitate, procedant. Clem. gratiæ vbi gloss.
 de rescrip. Panorm. c. sedes col. 2. eod. tit. Iustitiæ
 † literæ tum appellatæ, cū pro pauperibus cle- 8
 ricis ab Episcopo sine titulo ordinatis Papa re-
 scribit, Lap. allega. 79. quod & æquum, & iustum
 sit, sacris initiatum, & sine certo titulo clericum,
 à suo

à suo Episcopo beneficium consequi, c. 2. & c. episcopus. de præben. eumque ut dicit Apostol. 2. ad Corinth. 9. Qui altari seruit, de altari viuere. Cum autem in ea constitutione, quæ incipit, cum secundum, ca. cum secundum de præben. hæc sententia relata sit, factum est, ut hæc literæ in forma cum secundum, interdum appellentur, Panor. d. c. postulasti. nonnunquam verò in forma pauperum, propterea quòd eo modo pro pauperibus duntaxat clericis rescribatur. ca. si pauper. & c. si pro clericis. de præbend. in 6. Aliquando in forma communi, d. c. postulasti. & quandoque in forma speciali, Rot. 106. in nota. 463. in Ant. ut aulicis placet. Sanè ubi non in paupertate fundatae sunt literæ, sed ex mera concedentis gratia profectæ, sub conditione tamen, si impetrans id onus reuertus sit, Cle. vn. de offic. dele. Clemen. 1. de conces. præb. vocantur in forma, Dignum in arbitramur, Rot. 631. in Anto. cuius in Gallia nullum esse usum, moderni testantur. Rebuff. in for. mād. Apost. Quod si super beneficijs reseruatis, vel alia ratione ad curiam deuolutis, literæ dirigantur. Ordinarijs ut idoneis personis conferre possint, c. dudum. ca. quamuis. 2. de præben. in 6. Literæ in facultatis dicuntur. ca. cum aliquibus. de rescript. in 6. c. si cui de præben. eod. lib. Inter quas, & superiores, longa est differentia: hæc enim fauorabiles sunt, d. c. si cui. Anch. consil. 131. ut quæ ecclesiam non grauent, sed magis ad primarium ius Episcopum restituant. ca. ab exordio. 35. distinct. Quarum virtute ideo receptus, non apostolica, sed ordinarij autoritate, admissus intelligitur. d. c. cum aliquibus. Illæ verò ambitiosæ, & odiosæ sunt, c. quamuis. 1. de præben. in 6. ecclesiam admodum grauant. gloss. d. c. cum aliquib. Panor. c. olim.

c. olim in fin. de verb. signific. Ex quibus receptus
 autoritate apostolica ascitus intelligitur. ca. hi
 qui. in fin. de præben. in 6. Atque ideò data tempo
 ris paritate, quia vtraque prouisio, eadem die fa-
 cta reperiatur, & neutro possidente, Apostoli-
 cus impetrans nominato per literas facultatis, si-
 ne controuersia præferretur. c. si à sede eod. titu.
 d. ca. hi qui. Licet vbi nominatio † per literas fa- 13
 cultatis, à apostolicam prouisionem præcederet,
 diuersum dici debeat. Ancha. confi. 215. Expediun-
 tur † porrò nonnunquam literæ, in forma, Rati- 14
oni congruit, à Papa successore, de beneficio im-
 petrato à prædecessore, à quo sola signatura fue-
 rat obtenta. Reg. Cancell. 8. Cùm enim sola Papæ
 voluntas perficiat gratiam: Cald. c. quisquis de e-
 lect. in 6. ideoque non expiret, morte Romani Põ-
 tific. ante bullarum, seu literarum expeditionem
 contingente: Panorm. c. in nostra col. fi. de rescri.
 rationi certè congruit, & honestati, vt successor
 exequatur, quæ de gratia prædecessoris processer-
 runt. l. cùm à matre. C. de rei vendic. Denique si
 duo de beneficio contendant, existimetque ter-
 tius, nullum ex his litigatoribus, ius habere in be-
 neficio, à Papa impetrare potest, vt si † neutri ius 15
 in eo quæsitum sit, sibi conferat. Quæ gratia ideo
 si neutri, aut (si tres fuerint litigatores) Si nulli,
 appellatur: nobis sanè vñtatissima. In qua cùm
 noua prouisio sit, nouum tribuens titulum bene-
 ficij qualitas, vacatiõis modus, & generaliter om-
 nia exprimenda sunt, quæ Papam ad conceden-
 dum, vel mouere, vel retardare possunt. Rot. 238.
 in no. Felin. d. c. in nostra. num. 17. At verò hæ duæ
 literarum formæ, Rationi congruit, & si neutri,
 licet gratiæ sint, gloss. Clemē. gratiæ. de rescript.
 Panorm. c. sedes, eod. tit. non tamen expectatiuæ
 dici

dici possunt: cum de vacante beneficio concedan-
 15 tur. Inter gratias autem ad vacatura, & ad vacan-
 tia, plurimum interest. ca. si super gratia. de offic.
 delegati. in 6. gloss. & Doct. c. eum qui. & c. si cui.
 de præbend. eodem lib. Ne autem collatores or-
 16 dinarij mandatis de prouidendo, nimium pre-
 merentur, declararunt Roman. Pontifices, se nol-
 17 le eandem Ecclesiam ꝑ pluribus mandatis graua-
 re, c. mandatum. c. literis. & c. abbatem. de rescri.
 Ideo solita inferi gratijs clausula. Si pro ꝑ alio i-
 bidem non scripsimus. Quæ tamen si adiecta non
 fit, exaudienda est. c. ex parte. i. de offic. deleg. d. c.
 mandatum. in fin. Et effectum habet, licet plurali
 numero Papa usus sit. Si pro alijs & c. Et pro vno
 tantum eum antea scripsisse constet. Gemin. cap.
 quamuis. i. de præben. in 6. Cùm utrobique sit ea-
 dem ratio, ca. prudentiam. §. adijcimus. vbi Deci.
 18 de offic. deleg. ne videlicet duobus mandatis Ec-
 clesia prægrauetur. Et numerus ꝑ pluralis, si non
 subsit rationis diuersitas, in singularem resolu-
 tur. l. Publica. §. fin. ff. de condit. & demonstr. Ergo
 vim suam perdit hæc clausula, si primus impe-
 trans, (citra beneficij assequutionem) gratia sua
 exclusus fuit per adeptionem puta secundi incõ-
 patibilis, Cle. gratiæ. de rescrip. renuntiationem
 mandati, c. ad audientiam. 2. de rescript. aut eiuf-
 dem factam, à concedente reuocationem. c. quam-
 19 pis. eod. titu. in 6. Cùm cesser ratio. Neque enim
 per primam gratiam ecclesia grauata fuit, & ver-
 ba cum effectu accipienda sunt. l. i. §. hæc autem.
 ff. quod quisque iur. ca. relatum. de cler. non resi.
 Quocirca ꝑ in Gallia crediderim, aduersus colla-
 torem ordinarium habentem collationem quin-
 quaginta beneficiorum, & ultra, qui ex Cõcorda-
 ti lege duobus tantùm mandatis grauari potest,
 §. i. de

§.1. de manda. Apосто. in concord. tertiam t grati- 20
 am effectum habere, si primæ vires euauerint.
 Reb. d. §.1. Cum priores dici non possint, c. factus.
 7. q. 1. gl. c. cum nostris. de conces. præb. nec impe-
 dimentum præstare debeant, quæ viribus carue-
 runt. l. si dari. ff. de verb. obli. c. non præstat. de re.
 iur. in 6. Adijci quoque solet mandatis, clausula
 t optionis. Conferas, quod duxerit acceptandum. 21
 c. 1. de conces. præb. in 6. Quæ efficit, vt mandata-
 rius t ex pluribus beneficijs, simul vacatibus pin- 22
 guius eligeret, c. si plurib. de præb. in 6. & qui pri-
 mum beneficium, (citra fraudem vacans.) c. 2. de
 renun. eo. li. quantumuis exiguum, alioqui acce-
 ptare tenebatur, c. si clericus. & c. mand. de præb.
 in 6. non sibi præiudicet, quin omisso primo se-
 cundum acceptare possit. Rot. 37. in Ant. Nisi clau-
 sula, certi temporis determinationem habeat.
 Veluti, conferas beneficium quod intra men-
 sem, à vacationis notitia, duxerit acceptandum.
 Quo casu, quia ad tempus permissum, post tem-
 pus prohibitū intelligitur: l. si ita quis. ff. de vulg.
 post mensem beneficium adhuc licet vacans, non
 poterit optare. gloss. Cle. vn. de conces. præ. Rot.
 192. in Ant. Si tamē acceptationi, & potestati exe-
 cutoris, vt in specie proposita tempus adijciatur.
 d. Cle. vn. Secus si inhibitioni, & decreto, glos. d.
 Cle. vni. veluti quia mādetur prouideri Titio, de
 beneficio, quod duxerit acceptandū, inhibendo,
 ne intra mensem postquam de vacatione ei cōsti-
 terit, aliquis de illo, quacunq; autoritate dispo-
 nere præsumat. Gemini. c. tibi qui. col. 2. de rescri.
 in 6. gl. d. Cle. vnic. Et ita inspici diligēter t oportet 23
 rescriptorum verba. c. porrò. de priuileg. In
 dubio tamen, si constet de acceptatione, præsu-
 metur intra mensem facta. Rot. 94. in Ant. Est &
 t clau-

- 24 † clausula Decreti irritantis, mandatis adijci solita. Cuius tanta est vis, & potestas, vt inserta literis à Papa, d. c. tibi qui. aut ab eius exequutore, ca. 1. §. ex parte. & c. si soli. ad fin. de concess. præb. in 6. beneficium afficiat, d. c. tibi qui. & d. c. i. ligerq; collatorem, etiam ignorantem. c. dudum. & c. penult. de præb. in 6. c. si eo tempore. de elect. eo. lib. Nec tantum inferiorem, d. c. si eo tempore. sed etiam Papam ipsum, & eius exequutores, si non aliud exprimatur. c. penul. vbi Gemi. in fin. de præben. in 6. d. Cle. vni. de concess. præben. quantum tamen ad rem ipsam, hoc est beneficium, vt in contrarium facta eius collatio non teneat, non item quantum ad poenam, gloss. Clem. nolentes. de concess. præben. qua contemntes exequi mandatum affliguntur: c. prudentiam. §. adijcimus. de offic. deleg. c. dilect. 2. de præb. in 6. de qua alij, Reb. tracta. no. quaest. 19. alibi copiosè tractant. Cùm poenæ † aduersus scientes duntaxat paratæ sint, l. fin. ff. de decret. nec obstat, quòd annullatio † actus, poena dicatur. l. senatus. ff. de contrahen. emp. c. si religiosus. de electi. in 6. hoc enim larga quadam appellatione recipitur. Innoc. c. si vero. de sent. excommu. Propriè autem, irritatio actus non est poena, l. eius, qui. ff. de iur. fisci. quæ tunc significatè dicitur, cùm corporalis, vel pecuniaria imponitur. Felin. c. 2. de constit. Innocen. d. c. si verò.
- 25
26
27 Vsitata est præterea mandatis, clausula † Anteferrì, qua prærogatiuam consequitur impetrans, vt contra naturam literarum, ad beneficia, c. capitulum de rescript. c. eum cui. de præben. in 6. & d. c. tibi qui. prioribus in data, qui tamen non acceptauerunt, Rot. 640. in Ant. quibusque à Papa, canonicatus collatus non est, c. si clericus. §. verum. de præben. in 6. Felin. d. c. capitulum. col. 7. præferatur,

ratur, c. quamuis. de rescrip. in 6. d. c. pen. non qui-
dem expectantibus autoritate concedentis sed
prædecessorum. c. autoritate de conces. præb. in
6. Et ita aduersus imprudentiam Celestini † Papæ
curiæ Romanæ vsus recepit, vt eiusmodi clausu-
lam, contra expectantes autoritate prædecesso-
rum, non propria Papa concedat. Geminia. d. ca.
penul. i. quæst. de præb. in 6. De qua scriptores ali-
bi plenissimè dicunt. Feli. d. c. capitulum. Cardi.
consil. 137. Solet denique inseri mandatis clausu-
la † Motu proprio, omnem habens virtutem, &
effectum, Clem. si Romanus. vbi Card. 3. quæst. de
præbend. plenissimamque interpretationem re-
cipiens. c. si pluri. eod. tit. in 6. Respectu tamen eo-
rum, quæ in iure expressa leguntur, Veluti: vt im-
petrantem à surreptione excuset. ca. si motu pro-
prio. eod. titul. Nam contra ius commune, gloss.
Clemè. per literas de præbend. aut præter, hoc est
respectu eorum, quæ lege expressa non sunt, Pa-
norm. ca. quia circa de consang. & affi. clausula †
motus proprii nihil operatur. Vnde nec tollit
ius tertij, Panormit. & alij. c. causam, quæ. 2. de te-
stib. cui quantumuis modico princeps præiudi-
care velle nõ præsumitur. c. quamuis de rescrip.
in 6. gloss. c. cum olim de consuetu. Nec incapaci-
tatis dispensationem inducit, gloss. dic. Clem. si
Rom. Cùm Papa dispensare non credatur, nisi id
exprimat nominatim. c. non potest de præben. in
6. Sed nec † motus proprius inferioris à Romano
Pontifice surreptionem aufert. Archi. & cæteri.
d. c. si motu proprio. Etiam legati à latere, gloss.
§. item quod vniuersitates de colla. in pragm. (ta-
met si nouissimi contrà.) Rebuff. in for. mand. 29.
effectu. Cū iura vbiq; de motu proprio Papæ lo-
quatur, d. c. si motu. d. Cle. si Ro. atq; ita reliquos

K

tacendo

- tacendo excludant. l. cum prætor. ff. de iudi. c. nõ-
ne. de præf. Et generaliter traditum fit, taciturni-
tatem obtenti beneficij, legati collationem vitia
re, c. si. de offi. leg. in 6. Cle. fin. de off. ord. legatiq;
potestas fit extraordinaria, ordinarijs grauitè
præiudicans, vnde restringenda, gl. d. Cle. si. Pan.
c. si quis contra. 2. not. de foro compe. ad hãc clau-
32 sulam. Postremò † notandum, motum proprium,
literis non expressum, non præsumi, d. c. si motu.
sed magis credendum, ad partis postulationem,
literas emanasse. l. i. de petit. bo. subl. lib. 10. C. nisi
geminatæ sint, §. & hoc verò iubemus vt nul. iud.
col. 9. aut impetrantis benemerita præcesserint. l.
si verò. §. idem Papi. ff. mand. alijsque certis casu-
bus, quos alibi Docto. plena manu concesserunt.
Alexand. Ias. Deci. l. 3. ff. quod quisque iur. Et hæ
sunt præcipuæ rescriptorum Clausulæ, quæ vt &
aliæ infinitæ, pro aulicorum captu, & industria
excogitatæ, varias mādatis dederunt formas. Ge-
mi. c. si soli. de concess. præb. in 6. Neque enim cer-
tam lex præscripserat, Ancha. Cle. i. eod. tit. inde
autem cum lites passim oborirentur, & iurgia im-
33 placabilia: exoratus † Leo Papa à Francisco Gal-
liarum Rege, vt obuiam litibus iretur, §. i. de mād-
da. Apost. in concor. Gallis certam mandati for-
mam concessit. For. mand. Apost. in concor. Quæ
34 an substantialis † sit, vt ab eius verbis nullatenus
discedi possit, an verò exēplaris, diu, anxieque,
quæsitum est. Aded quidem, vt principes cōsulti,
diuersa responderint: Clemens enim Pontifex
v i i. Anno 3. Pontificatus. 6. iduum Ianuarij ex-
emplarem, Franciscus verò Rex Galliarum, hanc
declarationem factam vigesimo nono Martij.
1527. substantialem, & necessariam esse voluit.
Quo iure nos vtimur. Neque enim † mandatum,
clau-

clausulas in mandati forma non expressas, vt optionis, anteferri, & Decreti, irritantis, cōtinens, in Gallia recipitur. Ord. Lud. 12. artic. 7. in posterioribus. Idemque si aliud non præscriptum cōprehenderet, veluti, quia crearet canonicum, sub expectatione præbendæ: cūm ex iam dicta forma, de canonicatu & præbenda, aut de alio beneficio vacaturo, mandetur duntaxat prouideri, nec canonicatus simpliciter conferatur, sed tantūm ad effectum obtinendi dignitatem. d. forma mandati. Aut si particulare esset mandatum, ad dignitates puta, præbendas, beneficia curata, aut aliam certam speciem beneficiorum. Mandatum † enim generale, ad omnia beneficia, communes Regis & Pōtificis pactiones esse voluerūt: d. forma mādati. vt captandæ mortis votum tollatur. Declaratio regis hac ratione vtitur. Quod magis induci constat, ex expressa, & particulari beneficiorū distinctione: cūm vnum vel minimum beneficium, citra fraudem, cap. 2. de renun. in 6. primò vacans, mandatario debitum, gratiam extinguat. c. si clericus. & c. mandato. de præben. in 6. Nec prædictis obest Clemen. VII. declaratio, cūm enim formam hanc dederint communia Regis & Pontificis pacta. d. forma mand. Principesque contractu obligati sint. c. 2. de probatio. Non potuit Pōtifex sine Rege, à forma data recedere: l. ab emptione. ff. de pact. l. 6. C. quand. lic. ab empt. nec contractum Leonis prædecessoris legitimum reuocare. c. fin. ne prælat. vices suas. & d. c. 1. Quæ verò in † mandatis exprimi oporteat, ne gratia surreptitia reddatur, Doctor. alibi fusissimè tractant, Felin. c. in nostra. de rescrip. Rebuff. in for. mand. vers. glo. pro expressis. nos illud generale non omitteremus, quo omnes penè particulares casus cō-

K 2

tinentur.

tinentur. Exprimenda non tantum ea esse, que Ro-
 manum Pontificem ad concedendum retardare
 possunt, c. postulasti. de rescrip. aut difficiliorem
 reddere. Sed etiam quæcunque lege nominatim
 cauentur. Tamen si eorum expressione non valde
 concedens moueatur. Gemin. c. dudum. colum.
 penult. de præben. in 6. vt beneficium minimum,
 c. si proponente. de rescript. c. si motu. de præben.
 38 in 6. nisi probabilis t̄ ignorantia impetrantē ex-
 cuset, c. gratia. vbi Doct. de rescript. in 6. ne alio-
 qui detur prætextus ordinario, modicum benefi-
 cium absenti conferendo, mandati vim, & Papæ
 collationem impedire. Panormi. Felin. & alij. ca.
 super literis. de rescri. Nec obstat, quod ignoran-
 tia numeri canonicorum, non iuuat impetrantē:
 c. constitutus. eod. tit. hoc enim ideo, Quia præiu-
 diciū tertio, nempe canonicis irrogaretur. Do-
 cto. d. c. super literis. Quoniam autem ius ipsum
 non præscripsit qualitates, quibus morosior, &
 difficilior princeps reddi potest recurrendum
 39 docet Lopus alleg. 89. ad t̄ coniecturas, quæ vel
 ex principis consuetudine, l. vel vniuersorum. ff.
 de pign. act. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de legat. i.
 (an aliàs scilicet, non idem concedere voluerit,
 aut concesserit, sed difficulter) vel ex curiæ Ro-
 manæ stylo, Felin. d. ca. super literis. Lap. d. alleg.
 89. quem ius facere receptum est, ca. ex literis. de
 consti. c. literis. de iur. cal. cap. quam graui. de cri.
 fals. desumendæ sunt. aut cui à Papa canonicatus
 40 collatus est. Impetratum porrò t̄ mandatum, nul-
 lum ius spirituale tribuit impetranti, gloss. ca. ad
 audientiam. 2. de rescript. nec in re, nec ad rem,
 gloss. §. volens itaque. de collat. in pragm. nisi in
 canonicum recepto. c. penult. de præben. in 6. c. fi.
 de concess. præben. eod. libr. Sed acquirit dunta-
 xat

xat potestatem implorandi officium executoris,
 vt occurrente beneficij vacatione prouideat, ca.
 postquam. de præb. eod. lib. aut faciat per ordina-
 rium prouideri. gl. c. veniens. de renun. Falluntur
 itaq; qui per mandatum, ius ad rem quæri putant,
 Rebuff. in for. mād. gl. pro expressis. grauiusque,
 cum talem vim nominationibus tribuunt. Reb.
 tract. not. q. 4. Quod nos pluribus, suo loco osten-
 dimus. Vnde auidus lector, quod etiam ad hanc rē
 pertinet, se poterit explere. Mandatum præterea
 non afficit beneficium, nec impedit, quominus fa-
 cta ab ordinario, alteri quam impetranti colla-
 tio valeat. c. dilectus. 3. de præben. Licet collator
 Rom. Pōtifi. authoritatem spernens, grauiſſimis
 pœnis sit mulctandus, c. prudētiam. §. adijcimus.
 de offi. deleg. c. si soli. de concess. præben. in 6. quas
 recentiores, Rebuff. tracta. not. quæsti. 10. accuratè
 prosequuntur. Nisi præcedat inhibitio execu-
 toris, c. si soli. de concess. præben. in 6. aut insinuatio
 executoris dati ad prouidendum. ca. 1. §. ex parte;
 eod. tit. Multo magis igitur collatoris manus li-
 garentur, si Papa recta & expressim, ordinario
 mandaret, ne alteri conferret beneficium, Panor.
 d. c. dilectus. in fin. Si enim facta aduersus execu-
 toris mandatum collatio nulla est: dict. ca. si soli.
 multò magis contra ipsius Papæ præceptum, Au-
 then. multo magis. C. de epis. & cler. & vt gesta cō-
 tra legem scriptam, nullius momenti sunt, l. non
 dubium. C. de leg. ita cōtra præceptum principis
 qui lex animata est in terris, c. si. de consul. coll. 4.
 Cuiusq; † placita legis vigorem habent, l. i. ff. de 4^r
 consti. prin. rurſus afficeretur dubio procul bene-
 ficium, si inserta esset mandato clausula Decreti.
 c. tibi qui. de rescrip. in 6. d. c. 1. §. ex parte. & d. c. si
 soli. Aut impetrans sub expectatione præbende,

in canonicum iam receptus esset, ca. dudum. & d. c. si postquam, de præb. in 6. d. c. si soli. in si. vel etiam mandatum ei dirigeretur, qui conferendi beneficia (nisi in vim huius gratiæ) potestatem non haberet: Panormi. d. c. dilectus. tumque, quia formam, & tenorem mandati, (cuius fines diligenter custodiendi sunt) l. diligenter. ff. manda. collator negligere, excedere ve non potest. c. cum dilecta.

42 de rescript. c. venerabili. de offic. deleg. Porro t̄ autem concurrentibus pluribus mādatorijs, eius causa præualet, qui primò impetrauit, c. eum cui. & c. quia sæpe. de præb. in 6. c. tibi qui. & c. duob. de rescript. eod. libr. respectu etiam vnius momēti vel horæ, si de eo constet. gl. d. c. duob. Et quamuis t̄ impetrans secundus primò præsentauerit,

43 priusquam in canonicum fuerit receptus, d. c. tibi qui. d. ca. eum cui. vt vera sit regula, Qui prior est tempore, potior est iure. c. qui prior. de regul. iu. in 6. Nā etiam ratione horæ actus altero prior esse dicitur. Accurs. l. si ex plurib. §. fin. ff. de solu. Sunt fateor certi casus, quibus impetrans secundus præfertur primo. Veluti si causulam Anteferri, de qua supra satis multa diximus, literæ suæ cōtineant. c. quamuis. de rescript. in 6. c. pen. de præben. eod. libr. Aut ex t̄ persona tertij impetrantis,

44 secundus hoc ius prælationis nactus sit. c. pen. de conces. præb. in 6. Vel etiam, si primus ratione ordinis beneficio annexi sit incapax: quia præbēda sacerdotalis vacat, nec in ea ætate primus existit, qua possit ad sacerdotiū promoueri. ca. ei cui. de præb. in 6. Idemq; si collato à Romano Pontifice, duobus canonicatu, primus ad præbendam, secundus ad præbendam & dignitatem personatū, vel officium mandatum habeat, & præbēdam vacare contingat dignitati, personatui, vel officio anne-

xam, d. c. quia sæpe. vt ratione vnionis consequatur, quod principaliter non posset obtinere. cap. super eo. de præben. in 6. Denique si primo impetranti † notabilis negligentia imputari possit, 45
 præfertur secundus: ca. si clericus. de præbend. in 6. d. c. tibi qui. in fin. Et licet certos casus scriptores designent, quibus primus negligens dici potest, Felin. c. capitulum. colum. 3. de rescript. magis tamen puto id omne, iudicis arbitrio dirimendum. l. i. ff. de iur. deliber. Cardin. Clem. vni. §. fin. 3. quest. de concess. præb. Sed videndum, quæ 46 NN
 † beneficia sub mandatis de prouidendo, includantur: & constat omnia, quæ nominatim excepta nõ reperiuntur, comprehendi. c. mandatũ. de rescri. Doct. c. dilect. 2. de præb. Cũ gratiæ dentur ad beneficia: & beneficij verbo omnia contineantur. c. 2. de præben. in 6. gloss. c. 1. de regu. iur. eod. libr. Exceptit autem cum primis lex dignitates electiuas, c. cum in illis, §. 1. de præbend. in 6. rursus beneficia patronata laicorum. c. cum dilectus. de iure patr. Cũ non præsumatur Roman. Ponti. iuri patroni laici derogare velle: Lap. alleg. 96. Qd pluribus Felinus comprobatur tractat. quando lit. Aposto. Idque ne laici à fundatioue ecclesiarum retrahantur. c. decernimus. 16. q. 7. gl. d. c. cum dilectus. Nec dissimili † ratione dici potest, excepta 47
 quoque beneficia, creata post datam literarũ, Clem. si. de rescrip. ne Christiani videlicet à beneficiorum fundatioue reuocentur: si intelligant ea simulatque creata sunt, impetrantibus deberi. gl. d. Cle. si. Demum non continentur † suppressa 48
 aut de ecclesia legitimè sublata, c. cũ accessissent. de cõst. cũ morte non vacent, vt suo loco probatũ est. Eademque ratione, nec quæ de mēsa prælati existunt, Cle. vn. §. quædam etiam, de excess. præl. Aut

præbendæ ecclesiæ non numeratæ, in quibus si-
 militer non cadit vacatio. c. dilecto. de præbend.
 49 c. ex parte. de concess. præben. Deinde non ¶ com-
 prehendantur Monocula, gloss. Clemen. i. de præ-
 bend. Rot. 216. in nota. hoc est ad prouisionem eo-
 rum spectantia, qui vnus tantum beneficij colla-
 tionem habent. Rot. 261. in Ant. Mandat enim Pa-
 50 pa, de beneficio aliquo prouideri: relatiuum tau-
 tem, aliquo, rerum pluralitatem supponit. glo. d.
 51 Cle. i. Prætereà non includuntur ¶ regularia, sub
 mandato secularis, aut secularia, sub mandato re-
 gularis. §. volumus de manda. Apost. in concord.
 Quando vt sæpe dixi, regularia regularibus, & se-
 cularia, secularibus, cõferri oporteat. c. super eo.
 de regul. c. cum de beneficio de præb. in 6. non ite-
 vacantia in curia, c. 2. in fi. de præb. in 6. aut ex cau-
 sa permutationis, cùm ea solis permutantibus de-
 beatur. c. vn. de re. permut. in 6. sed nec continet-
 tur in Gallia, quæ vacant per simplicem resignati-
 onem, §. item quod omnia de colla. in prag. §. vo-
 lumus, eo. tit. in concor. aut alio modo, quàm per
 mortem naturalem, Rebuf. q. 15. tract. not. licet de
 iure contra. c. 2. de renun. in 6. c. dudum de præb.
 eo. lib. Denique beneficia ex consuetudine eccle-
 siæ, per antiquiorẽ canonicum optata, c. fi. de con-
 sue. in 6. deuoluta ad capitulum, per Episcopi ne-
 gligentiam, Cle. si de beneficio. de præb. paterna-
 que beneficia, ne in sacerdotijs successio induci
 videatur. cap. 2. & c. ex transmissa. de fil. presbyt.
 mandatis non includuntur. Postremò tractan-
 dum, quando ¶ mandata finiuntur, & expirent?
 Et constat imprimis, reuocatione concedentis, c.
 quamuis. de rescript. in 6. aut successoris, cap. si is
 & c. penultim. de præbend. in 6. ca. fin. de concess.
 præbend. eod. libr. gratiam extingui. Solent au-
 tem

NB

52

rem † Roma. pontifices, in crastinum suæ promo- 53
tionis, omnes gratias expectatiuas, à prædecesso
re concessas reuocare. dict. cap. fin. vbi Doct. So-
la verò † concedentis morte non reuocantur. Vbi 54
diriguntur (vt fieri solet) executoribus. capit. si
super gratia, de offic. deleg. in 6. cap. si cui nulla,
de præbend. eod. lib. Licet secus, si collatoribus
tantum. Bald. l. mandatum, 4. oppos. C. mandat.
Sed nec hoc casu, in regno verum est, mandata
morte expirare, cum per vim contractus sub præ-
scripta forma concedantur. Form. mand. Apost.
in concord. Quod cum effectu accipiendum est,
l. i. §. fin. ff. quod quisque iur. gloss. §. i. de mand.
Apost. id concord. idque præsertim obtinere de-
bet, vbi ad aliquem actum processum est, tenden-
tem ad effectum mandati. gloss. §. item voluit, de
collat. in prag. Veluti, si collatus sit canonicatus,
aut † fulminatus (vt dicunt) processus, per osten 55
sionem & præsentationem Bullæ executori. Ge-
min. cap. si cui nulla, de præbend. in 6. Rursus ex-
tinguitur mandatum, si mandatarius gratiæ re-
nuntiet. cap. ad audientiam, 2. de rescript. ca. sanè,
ca. veniens, de accusat. Licet enim vnicuique ex
antiqui iuris regula, his quæ pro se introducta
sunt renuntiare. l. si iudex, ff. de minor. l. penult.
C. de pact. Et cum leges in † renuntiatione bene- 56
ficij, superioris auctoritatem desiderant, ca. ad-
monet, ca. fin. de renunt. cap. denique, 6. qu. 3. de
beneficio possessio, aut saltem acceptato, non etiã
de obtinendo loquuntur. dict. ca. ad audientiam.
Illo quippe casu obligatus est clericus beneficio,
ca. nisi, §. verum de renunt. vndè se tali vinculo
soluere, nisi de consensu superioris, nequit. l. le-
gatus, ff. de offi. præfect. cap. non oportet, 7. qu. 1.
Per literas verò ad beneficia, nullum ius impe-

tranti tribuitur. gloss. ca. veniens, de renunt. Vnde superioris (cuius nihil interesse potest) auctoritas, necessaria non est. d. c. ad audientiam. sane non tantum expresse, sed etiam tacite, mandato quis renunciare potest, Clem. gratia, de rescr. veluti per contractum matrimonij, ca. i. c. diuersis, de cleric. coniug. aut alium actum clericatus professioni repugnantem, cap. ex transmissa, de renuntiat. cap. cum renuntiat, 32. qu. 1. per affectionem pacificae possessionis beneficij incompatibilis, cum impetrato. c. de multa, de praeb. & d. Clem. gratia. Pacificamque possessionem habuisse videtur, per quem stetit quominus haberet. ca. commissa, de elect. in 6. c. licet Episcop. de praeb. eod. lib. Id autem cum in gratia ad dignitatem, beneficium curatum, aut aliam certam beneficiorum speciem recipi necessario debeat: gloss. §. quod si quis, 2. de collat. in prag. quando in mandato generali, ad quaecunque beneficia, simplicis beneficij, cum alio incompatibilis vacatio occurrere possit: consequens est, apud Gallos, qui generales duntaxat ex concordati lege, forma mand. Apost. in concor. gratias admittunt: Clementis constitutioni, d. Clem. gratia. locum non esse. Deinde si mandatarius beneficium primo loco vacans non acceptet, gratia expirat. ca. si clericus, de praeb. Nisi in fraudem impetrantis contingeret vacatio, quia tenui beneficio renuntiatum sit, ne pingue & opulentum moribundi sacerdotium, impetrans consequatur, cap. 2. de renunt. eod. libr. Tumque ne hoc calliditatis commento, principis liberalitas eludatur. l. filia, ff. solut. mat. l. 7. C. de repud. Similiter nec beneficium ab alio occupatum, aut litigiosum, impetrans acceptare tenetur: Rot. 608. in Ant. nec

nec inculpandus est, qui se litibus noluit implicare. I. quia poterat, ff. ad Treb. Et hæc ad mandatorum introductionem dicta sufficiant, quæ sic tradita putamus, ut horum vestigijs reliqua, quantumuis recondita venari liceat.

De iure patronatus. Cap. VI

SUMMARIA.

- 1 Patronus quis.
- 2 Ius patronatus.
- 3 Iuris patronatus acquisitio.
- 4 Ius patronatus quid.
- 5 Ius patronatus spiritali annexum.
- 6 Laicus cur tenet ius patronatus.
- 7 Patronus ab ecclesia alendus.
- 8 Patronus laicus & ecclesiasticus.
- 9 Tempus ad presentandum.
- 10 Variare quando possit patronus.
- 11 Modi querendi ius patronatus.
- 12 Fundare quid.
- 13 Acquisitio iuris patronatus.
- 14 Patroni plures eodem iure fruuntur.
- 15 Mulier querit ius patronatus.
- 16 Vxor an preferatur marito in presentando.
- 17 Tutor non preferitur pupillo in presentando.
- 18 Presentatio non fit de absente.
- 19 Pater an filium presentet.
- 20 Pater & filius, vna persona.
- 21 Patria potest as quando non spectetur.
- 22 Collatio fructus.
- 23 Electio fructus.

24 Pre-

- 24 *Præsentatio fructus.*
- 25 *Institutio spreto patrono nulla.*
- 26 *Consensus an sufficiat ex postfacto.*
- 27 *Taciturnitas quando habeatur pro consensu.*
- 28 *Scientia & patientia, quando pro consensu.*
- 29 *Permutationi sine patrono, an Episc. authoretur.*
- 30 *Negligentia patroni.*
- 31 *Præsentatio indigni.*
- 32 *Patronatui laico Papa an deroget.*
- 33 *Legatus an deroget patrono laico.*
- 34 *Papa non præsumitur laicis derogare.*
- 35 *Peroratio.*

EXtremum est, ut de iure patronatus dicamus: non quidem libertorum, quod quidē manumissione seruorum, domini sibi querunt, cap. liberti, ca. octaua, 12. qu. 2. & tot. tit. ff. de iur. patron. sed de eo iure quod habent patroni, (sic in iure Pontificio dicuntur, † qui alicuius ecclesiæ extruendæ, aut alterius cuiuscunque fundationis ecclesiasticæ authores fuerunt) præsentandi † videlicet, & offerendi clericum quem ecclesiæ vacanti præesse, & in eam collatis redditibus frui velit. Acquirunt † autem hoc ius, qui de Episcopi consensu, vel fundant ecclesiam, hoc est, locum in quo templum extruatur assignant, ca. 3. c. nobis, de iur. patron. vel ecclesiam ædificant, cap. monasterium, 16. qu. 7. d. cap. nobis, vel etiam constructas ecclesias ante consecrationem dotant, ca. cum abbatem, 18. qu. 2. cap. piæ mentis, & c. filijs, 16. qu. 7. Ut non valde sit obscurum, ius patronatus quo de agimus finire. Ius esse † præsentandi clericum ad ecclesiam vacantem, ex gratia ei concessum, qui consentiente Episcopo, vel

funda-

fundauit, vel construxit, vel dotauit ecclesiam.
 d. cap. piæ mentis. Dico imprimis ius esse, non
 quidem merè spirituale, cū à laicis possideatur,
 cap. querelam, de elect. in hæredesque transeat.
 ca. 1. de iur. patr. ca. filijs, 16. qu. 7. Et spiritualia
 nec à laicis tractarentur, ca. decernimus, de iud.
 cap. causam, de præscrip. nec in eos successione
 consanguinitatisve iure descendant, ca. 1. de præb.
 sed tēporale potius spirituali tamen causæ con- 5
 iunctū annexumq; c. quanto, de iud. c. de iure, de
 iur. patro. Vndè nec nisi cum vniuersitate, cap. ex
 literis, c. cum seculum, de iur. patr. vendi potest.
 ca. nemini. 16. qu. 7. & d. c. de iure. alioqui contra-
 heretur simonia, c. querelam, de simon. quæ non
 tantū inducitur, si pactioes super spiritualibus
 fiant: sed etiam si super annexis. ca. quæsitum, de
 rerum permutat. Vt annexorum eadem sit ratio,
 idemque iudicium. l. cum actum, ff. de neg. gest. 3
 ca. translato, de constit. Dicitur autem ius patro-
 natus ideo annexum spirituali: d. c. quanto, dict.
 ca. de iure. quia propter ecclesiam producit, &
 ad eius institutionem, vsumq; sacrum ordinatur.
 Panor. cap. consulere, de simo. & in d. ca. quanto.
 Quoniam t̄ autem spiritualibus annexa, spiritua 6
 lium naturam redolent: l. quæ religiosis, ff. de re.
 vend. dict. ca. quæsitum. laicus iuris cuiuscunque
 spiritualis prorsus incapax, d. cap. decernimus,
 d. c. causam, non potest summo iure possidere ius
 patronatus. Panor. ca. 1. de præb. Cæterum grati-
 osè laicis quoque id lex concessit, c. quod autem,
 vbi Panor. de iur. patr. tum vt cæteri ad ecclesia-
 rum constructionem inuitentur, gloss. ca. nobis,
 & c. cum dilectus, eod. tit. tum ne illis beneficiū
 perijisse videretur, qui in sacrum vsum aliquid
 contulissent. ca. cum in officijs, de testam. cap. ita
 nos

- nos in fine, 25. quæst. 2. vnde vt perpetua quædam memoria & gratitudo, extet, habent & hoc prærogatiuæ, foundationum ecclesiasticarum auctores, vt si fortè premantur inopia ipsi, vel eorum
- 7 filij, ex redditibus ꝑ ecclesiæ ali debeant, ca. quicunque. 16. qu. 7. moderatè tamen, d. ca. nobis, de iure patron. vt non tam videlicet qualitatis personæ facultatumque habeatur ratio, l. sed & si quid, §. 1. ff. de vsufr. quàm ecclesiæ. Vt ministris qui deseruiunt, aliquid supersit. ca. fin. ad fin. 25. qu. 2. gloss. d. ca. quicunque. Vicissim tamen, hoc oneris incumbit patronis, eorumque liberis, vt solerter animaduertant, ne res suæ foundationis dilapidentur. cap. filijs, 16. qu. 7. Neque verò putandū, solos laicos iuris patronatus capaces esse: quandoquidem ecclesiasticæ personæ, id quoque iuris habere possunt. ca. cum autem, & ca. illud,
- 8 de iur. patron. Quæ si ratione ꝑ propriij patrimonij illud nactæ fuerint, patronis laicis nihilominus annumerantur, cap. cum dilectus, vbi Panor. eod. tit. nam patroni ecclesiastici, ij tantū dici debent, qui ratione ecclesiæ quam tenent, eo iure fruuntur, Panorm. cap. eam te, in fi. illo tit. inter quos & laicos patronos discriminis plurimū lex Pontificia constituit: nam sicut collator ad conferendum sex menses habet: c. 2. de concess. præb. ita ecclesia ꝑ ad præsentandum, cum tamen laicus quadrimestre tantum habeat: ca. vn. §. verum, de iur. patron. huic verò minus tempus indulgetur, quia licet indignum præsentet, non tamen priuatur potestate præsentandi, ca. cum vos, vbi gloss.
- 9 de offi. ord. præterea ꝑ variare potest ante institutionem Episcopi, alium præsentando, cap. quod autem, ca. cum autem pastoralis, & ca. fin. de iur. patrona. non vt à primo prorsus recedat, sed vt
- post-

posteriore, priori accumulato, magis idoneum
 Episcopus eligere possit. ca. cum autem, vbi Pa-
 nor. eod. tit. Ioan. And. ca. in re communi, de reg.
 iur. in 6. Cum tamen ecclesiasticum patronum,
 iudicio maiore ac solidiore esse oporteat. Clem.
 cum illuso, de renuntiat. Indignum siquidem
 presentans, presentandi pro ea vice potestatem
 amittit, c. cum in cunctis, §. si. de elect. gloss. d. c.
 cum vos. nec variare potest secundum, licet ac-
 cumulatiue presentando, glo. d. c. cum vos, Card.
 Clem. vn. 13. qu. de rerum permut. Vnde fit qua-
 dam sicuti pontificij dicunt compensatio, vt one-
 rati in tempore laici in ceteris subleuentur, con-
 traque subleuati in tempore clerici in ceteris o-
 nerentur. l. eum qui, ff. de iure iur. gloss. d. c. cum
 vos. Acquirunt tamen hoc ius patronatus tam 11
 laici, quam clerici tribus modis potissimum. Fun-
 datione videlicet, extructione & dotatione. glo.
 ca. pie mentis, 16. qu. 7. Non quidem vt putandum
 sit, vno ex his tantum quaeri ius istiusmodi, nisi &
 alij intercedant. Panor. conf. 106. col. 2. volum. 2.
 Fundare ecclesiam tamen proprie dicitur qui fundum 12
 assignat, in quo de Episcopi voluntate, §. 1. de
 monach. col. 1. §. 1. vt null. fab. orat. do. col. 5. tem-
 plum extruatur. cap. nobis, de iur. patro. ca. Ab-
 batem, 2. 18. qu. 2. Quamuis & vulgo fundatores
 ecclesiarum dici soleant, qui construxerunt eccle-
 sias, nec sit pro subiecta materia, respuenda hac
 interpretatio, ca. 3. vbi Ioan. And. de testa. existi-
 mandum enim non est, vt mox attigimus, sola
 fundatione, hoc est, fundi assignatione ius patro-
 natus quaeri. Panor. d. consil. 106. Ne sequatur ab-
 surdum, quem dici patronum ecclesie quae non-
 dum est, forteque nunquam est futura. cap. ad au-
 dientiam, 2. de eccles. edifican. Sed ita, si sequatur
 operis

nuptiarum oneribus succurratur, ex præsentatione non potest maritus consequi: probabilius videtur, vxori hoc ius præsentandi conseruare. Rot.d.qu.422. Nec t̄ dissimile est, inquit, quod 17 de pupillo, tutoreque, legimus, vt præsentatus à pupillo, septennium egresso præferatur præsentato per tutorem. gloss. & Gemi. in cap.ex eo, de elect.in 6. Verùm hic casus propter lubricum ætatis, l.cum prætor, §.pen.ff. de iudic. §.præterea quib.non est permiss.dubitabilior mihi videtur. Fred. consil.43. Quapropter in eo, amplius deliberandum reor.

Porro autem præsentari debet clericus idoneus, hoc est, ipsi Episcopo offerri, & exhiberi. Panor.cap.cum parati, de appell. Vndè de t̄ ab- 18 sente non iure fit præsentatio, gloss.Cle.dudum, §.statuimus, de sepult. nisi fortè perspecta esset, & cognita Episcopo qualitas absentis clerici. Panorm.cap.ea noscitur, de ijs quæ fi.à prælat.cùm enim rei demonstratæ frustra adijciatur demonstratio: l. i. ff. de in integr.restit.nihil prohibet, quominus possit præsentari clericus absens, cuius qualitates superior notas habet, Panor. di.c. ea noscitur. nam ea ratione video, absentem posse conferri beneficium, cap accedens, de præb.cap. si tibi absentem. eod.tit. in 6. Sed an pater t̄ filium 19 præsentare possit, plerique dubitant: cùm patronus seipsum non præsentet. ca.per nostras, de iur.patron. Et Iustinian. dicat vocem patris, tanquam vocem filij esse. §.ei verò, de inut. stipulat. alioque loco patrem & filium eadem personam penè esse. l.fin.C.de impub. Et rursus alibi, filiū esse partem quodammodo corporis paterni. Vt vbi sit pater, videatur & filius esse. l.cum scimus, de agr.& cen. li.ii.C. Deinde quoniam quicquid
L acqui-

acquirit l. i. ff. si à parent. filius, patri quærit etiam hodie saltem respectu vsusfructus. l. cum oportet, & l. fin. C. de bon. quæ lib. Verùm contraria sententia, & meritò obtinuit. gloss. & Panor. in cap. consuluit, de iur. patron. Cùm ex Pomponij sententia, Vlpian. l. illud, ff. quod cuiusque vniuers. responderit, suffragium patris,

20 filio prodesse, & econtra. Quod autem † pater eadem persona cum filio intelligatur, humana legis interpretatione, & per fictionem, nō etiam secundum veritatem, constitutum est. d. l. fin. & dict. l. cum scimus. At nos veritatem in spiritualibus, magis quàm fictionem, sequimur. Arch.

21 cap. vn. de vot. in 6. In quibus etiam † vim patrię potestatis non attendimus. Atque ideo nihil acquirit patri, sed totum sibi filius vendicat. ca. fin. de iudic. in 6. Huius ergo iuris patronatus, quo de agimus, hæc est vis & potestas, vt ius habeat patronus præsentandi & offerendi clericū, quem

22 præesse Ecclesiæ velit, sicuti enim † collatio fructus est Episcopatus gloss. cap. cum olim, de maior. & obedi. & electio, fructus † canonicatus:

23 Innocen. cap. literis, de restit. spol. ita præsentatio, † fructus & effectus, iuris patronatus. gloss.

24 cap. cum Bertholdus, de re iudic. Vndè non potest † alium Episcopus, spreto patrono, institue-

25 re, cap. illud, in fin. de iur. patron. procedensque de facto, absque patroni consensu institutio nulla est ipso iure. ca. decernimus, 16. quæst. 7. Etiam si credebatur Episcopus, alium verum patronum esse, dict. cap. cum Bertholdus, vbi Panorm. num. 13. Patrono tamen conquerente, & institutionem ob sui contemptum impugnantem, Doct. d. ca. cum Bertholdus. potest siquidem patronus, institutioni absque suo consensu, ab Episcopo factæ postmodum

modum consentire. Hostiens. in summa, de iure patron. Sic enim dicimus, consensum † Episcopi, qui in constructione Ecclesie necessarius est: §. i. vt nul. fab. orato. colla. 5. postea interuenire posse. Rota. 873. Ant. Et generaliter proditum legimus, vbi cōsensus alterius requiritur, si non peccat actus in substantia, cap. auditis, de elect. non referre, an præcedat, vel sequatur actum, capit. eura, de iur. patron. in continenti, vel ex intervallo. l. fin. C. ad Macedon. Licet in mandato, l. si verò, §. si post, ff. mandat. iussu, l. si quis mihi, §. iussum, ff. de acquir. hæred. & autoritate diuersum obtinuerit. l. obligari, §. penult. ff. de auth. tut. §. tutor. eod. tit. Qua de re Doctores, Bart. & alij, dict. §. iussum. alibi plenissimè. An autem † habeatur pro consensu, patroni præsentia, & taciturnitas quæstionis est? Et nisi intercessissent actus, tacitè approbatiui collationis, cap. ex ore, de ijs quæ fiunt à maior. plerique putant, Felin. post multos, cap. cum Bertholdus, col. 4. de re iudic. patronum non videri consentire, sed magis contradicere. l. penult. ff. de furt. Cùm inuitus, & repugnans, in damnosis dicatur, non tantum qui contradicit, sed etiã qui consensisse non probatur. l. filiusfamil. §. inuitus, ff. de procura. l. qui vas, §. vetare, ff. de furt. Consensisse autem non videtur patronus, & si sciente eo beneficium alteri contulerit Episcopus, cum nemo iuri suo renuntiasse censeatur. l. cum de indebito, ff. de probat. cap. super hoc, de renuntiat. Et ideo potius verisimile sit passum patronum se præsentem, conferri beneficium, ex pudore quodam, & magna verecundia. dict. l. penult. de furt. Quod præsertim sciret, vsque ad quadrimestrè, vel semestrè tempus, cap. vn. §. verum, de iur. patron. in 6. con-

- 28 tradicendi ius sibi saluum esse. l. sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. sol. Ego verò t̄ contra, nam præterquam quod dici solet scientiam & patientiam eius qui prohibere potest, haberi pro consensu: l. sæpè, ff. de re iudic. l. Labeo cum vul. ff. de aqua plu. tractamus hîc de actu publicè utili: nempè, vt celerrimè vacanti Ecclesiæ prouideatur. cap. ne pro defectu, de elect. Non solum autem, quoties de commodis agitur, tacens habetur pro consentiente: l. qui patitur, ff. manda. gloss. cap. sicut, de elect. in 6. sed etiam vbi tacentis damnum versatur, si materia fauorabilis sit Reipublicæ, is videtur consensisse, qui nominatim non contradixit, l. 2. §. 1. ff. ad municip. l. 1. de filijsfam. libr. 10. C. nec ob verecundiam, aut nimiam Episcopi reuerentiam, l. ad inuidiam, C. de ijs quæ vi, metu sive. caus. fin. patronus præsumitur in dubio tacuisse, nisi alia probentur, Bart. l. 1. §. quæ onerandæ, ff. qua. re. act. aut non tacendo, irrogaretur superiori infamia. dict. l. penult. ff. de furt. Verum enim verò, quod diximus Episcopum non posse, sine patroni consensu, conferre beneficium, cap. illud, de iur. patro. cap. decernimus, 16. quæst. 7. Doctor. intellexerunt, Rot. 23. in not. Felin. cap. cum Berthol. colum. 5. de re iud. in collatione voluntaria, nō etiam in necessaria.
- 29 Vt quæ sit, ex causa permutationis t̄ cui dicunt, Clem. vn. de rer. permut. Episcopum posse authorari, patrono etiam non vocato. Ego verò, in effectu parum discriminis esse video, quandoquidem omnes admittunt, patrono contradicente, & de contemptu postmodum agente, retractandam permutationem. Fred. tract. permut. quæst. 30. Imol. cap. fin. de rer. permut. Felin. dict. capit. cum Bertholdus. Sunt & alij certiores quidem casus,

casus, quibus facta sine patroni præsentatione, institutio cõsistit. Veluti si patronus, † intra præ- 30
 finitum à lege, cap. vn. §. verùm, de iur. patronat.
 tempus in præsentando negligens fuerit. capit. 2.
 de sup. negl. prælat. quo casu potestas conferendi
 deuoluitur ad Episcopum, dict. cap. 2. Panormit.
 dict. cap. illud, de iur. patron. aut alium, ad quem
 ius instituendi pertinet, etiam Episcopo inferio-
 rem. gloss. Clem. vn. de supp. negl. Panor. cap. 2.
 in fin. de concess. præbend. Idemque † si scienter 31
 indignum, patronus præsentauerit. §. si quis ora-
 torij, de sanctiss. episcop. collat. 9. Paria namque
 videntur, nullum offerre, vel minus idoneum. ca.
 2. §. sed neque, de translat. episcop. Et si iure com-
 muni, collationem, aut electionem habentes, ob
 illam causam iure suo priuantur. ca. cum in cun-
 ctis, §. fin. de election. quanto magis patroni, l.
 eius militis, §. si militia, ff. de testa. milit. quibus
 ex priuilegio, & gratia præsentandi facultas com-
 petit, capit. quod autem, de iure patron. qui que
 scienter indignum offerendo, prærogatiuam præ-
 sentandi amittere merentur, concessa sibi pote-
 state, temerè abutentes, cap. gratum, de postula.
 præl. c. priuilegium. ii. q. 3. laicis tamen propter
 eorum (vt puto) ignorantiam, Innoc. ca. propo-
 suit, de fil. presbyt. pepercisse visus est Roman.
 pontif. capit. cum vos, vbi gloss. de offic. ordina.
 constituens, cum minus idoneam personam lai-
 cus præsentat, debere Episcopum, Ecclesie va-
 canti, œconomum duntaxat præponere. Denique 32
 † quoniam Papa in beneficijs plenissimam pote-
 statem, atque ideo omnem habere se profitetur:
 cap. 1. de presbyt. in 6. Clem. 1. in fin. vt lit. pend.
 dubium non est, quin vires habeat facta ab eo col-
 latio, spreto etiam laico patrono, gloss. Cle. per
 literas,

- literas, de præb. Panor. cap. 3. & ca. cum dilectus, de iure patron. modò de patronatu laici in literis mentio fiat. gloss. §. cæterùm, in procem. pragm. Panor. dict. cap. cum dilectus. Hanc quippè præsentandi facultatem patronis, ius positivum ut sæpè diximus, gratiosè concessit: cap. quod autem, de iure patronat. cui legi summus pontifex non subiacet. cap. proposuit, de concess. præben.
- 33 Cæterùm, † non eadem autoritate reliqui funguntur, Archid. ca. hortamur, 71. dist. gloss. dict. Clemen. per literas. quamvis à latere legati: qui beneficia clericorum patronata, non item laicorum, conferunt. dict. cap. cum dilectus, ubi gloss. dict. Clemen. per literas. Ne laicos ab ecclesiasticis foundationibus retrahi contingat. glo. c. cum dilectus. Quæ ratio cum in iure patronatus præscriptione, aut priuilegio quæsito cesset, receptum est, legatum Cardinalem ei derogare posse. Panor. in cap. dilectus, in fin. de offic. leg. Card. dict. Clement. per literas, 3. quæst. Sanè verò non
- 34 præsumitur † Vnquam Papa concessis à se literis iuri patroni laici derogare velle, nisi de eius voluntate constet euidenter. Lap. allegat. 96. Vndè nec sub gratia, mandatove, quantumvis generali patronata laicorum beneficia comprehenduntur, cap. dilectus. 3. de præben. gloss. dict. §. cæterùm. nisi tale ius, præscriptione, priuilegio, aut consuetudine laici quæsuisent. Casiod. decis. 4. de iure patronat. Ratione quam mox diximus. Quæ omnia diffusius Felin. alibi pertract. Felin. in tract. quando lit. Apost. præiud. patron. eccles.
- 35 Et hæc † sunt, quæ de iure patronatus attingere mihi placuit: non ignarus, alia multa congeri potuisse, quæ cum non valdè necessaria putem, ab alijsque diffusè tractentur, hîc repetenda non duxi.

dux. Et prædictis autem omnibus, quãtuliscun-
que explicitus nobis videtur beneficiorum tra-
ctatus: suis utcunque numeris, ac partibus, sibi
constans. Quo cum iuris studiosis aliqua ex parte
satis fecisse nobis videamur, in vigiliarum no-
strarum gratiam illud Virgilianum intorquere
non grauabimur. Hæc nostra interpretatio, hæc
in vniuersum Beneficiorum Tractatum cùm bre-
uis, tum luculenta explanatio.

Collectas que fugat nubes, solemque reducit.

Ioannes Corasius Tolosus Valentia 19.

Decembr, 1547.

